

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt XVI. De obligatione Voti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](#)

dantur, gratos se palato exhibeunt; cùmque ex alia parte concedamus omnes solum esse veniale, propter parvitudinem materie, tam exigua additione non violandum mortaliter sic esse jejuniū, videbitur aliqui. Quid, si neque hæc addantur sed meri vermicelli, & similes aqua cocti comedantur?

Respondeo: quamvis hoc posterius sit concessus facultus, tamen utrumque puto esse contra ejusmodi votum. Ratio dicitur ex interpretatione communī sic votentium, qui dum jejuniū vovent in pāce, & aqua, solo pane se fore contentos promittunt, nisi exp̄res̄ aliud intendant: at illa, quamvis ex simili farina, quā pāces, compacta edulia longē aliud sunt in vī humano, quā panis. Illud facile indulgeo, ut panem possit quis aquā coquere; quia sic non se extrahit ab vītate pāne: quare sicut posset illum ad prūnas afflare, afflāque turvesci, quod nemo negat; sic poterit aquā elixare, elixatumque comedere.

Abstinendi à Carnibus.

21. Qui vovit abstinēre à carnibus, pōret comedere lacticinia, quia hæc non venuit in communi loquendi more, nomine carnium. Propter cādem rationem, qui vovit abstinēre à lacticiniis, videtur posse carnibus vesci, & ita putat Sā v. Votum n. 25. Sanchez d. cap. 11. num. 46. Sed non assentior, quia ex communi hominum existimatione, qui se prohibet lacticinia, prohibet & carnes seu supponit carnium prohibitionem: & certè mirum est, hominem tunc non posse comedere ova, posse gallinam tacite (ut nisi exp̄res̄ contrarium intendatur) in voto abstinēre à lacticiniis, involuitur promissio abstinēre à carnibus, non verò contraria. De abstinētia carnis accessoriè ad vōtū jejuniū. Vide n. 12.

§. VII. De Voto ēi indeterminata.

1. Votum de materia indeterminata, sive primū quoad quantitatem ut: Vovo elemosynam, non designando quantam; sive secundū quoad qualitatem, ut: Vovo dolium vini, non decernendo cuius bonitatis, sive tertiu quoad individuātē, ut: Vovo dare in elemosynam vnum ex his duobus feruis, hinc, vel illum equum, &c. Votum, inquam, de re indeterminata validum est, & licetum; quia indeterminata non tollit bonitatem materie, sed solum obligat voventem, ut illam decernat. Sed ecce difficultas, qua ratione ea determinari in ipsa executione debet?

2. Dico primū, quoad priora dū, ita determinari debere, ut secundū regulam §. precedente datam, quād minus potest, vovens gravetur, usum tamen loquendi, & voventis intentionem semper p̄tr̄ oculis habendo. Ita Valentia 2.2. dīp. 6. quest. 6. punt. 4. quest. 3. Azor. 5. parte. lib. 11. cap. 20. quest. 2. & 10. Bonacina tomo 2. disput. 4. quest. 2. de voto, p̄nq. 6. num. 12. & 31. aliqui. Poterit igitur minimam, insimilāque, prout valuerit, eligere: D. xi (Vsum loquendi, & intentionem p̄tr̄ oculis habendo) per diligenter enim adverte, quod & Doctores advertunt l. Nummis, ff. de legatis 3. & nos supra lib. 1. cap. 3. §. 7-2. Legatum, & v. Votum, monimus in legatis; tacitè ipso voto interdum determinationem involvi, verbi gratia, si calicem voveas, certè argenteum, non verò vilioris materie debes quia ex usu loquendi, dum voves Calicem, pro Missa celebranda voves, qualis est ad minimum argenteum quoad cupam. Pari modo, si vovisti panem, oleum, &c. non potes quæcumque vilissima, sed quæ vīlū communi solent convenire.

3. Vinum pro celebrandis Missis vovit quidam dandum singulis diebus Patribus Capucinis, atque hoc Votum in hæredes transmisit: qui (ut absulet) sui genitoris letatē oblitus, vinum dabant insimilā qualitatē: interrogatus ego de hæredum obligatione, eisdem monui, Votum Patris non servari, nisi bona vinum, ac Sa-

cificio dignum ministrarent, hoc enim tacitè promisi, ex communi ipso, Pater.

4. Dico secundū, quād tertiam indeterminatē, nem individualē: posse voventem, quod libuerit, eligere. Quia dū, quis ita promisit, tacite voluit non unam partem determinatē promittere, sed liberè offere, quam voluerit. Si quando alterutrum ex his ante electionem p̄petat, an, quod superēst, integrē debetas, variā Doctores Dividendum putant, Sanchez lib. 4. in Dec. cap. 13. num. 19. & Molina, tom. 2. de iust. d. 270. vers. quando res una; integrē dandum docet Bonacina d. 4. de voto, q. 1. art. 6. num. 34. & Castro Palau tomo 3. tr. 15. disp. 1. p. 12. num. 26. illi, quia res remanentes non erat tota addicta: sed solum veluti pars; hi, quia sensus promissiōnis videatur hic: Dabo equum, v. g. quem habebo ex his duobus vīrumque probabile.

CAPUT XVI.

De Obligatione Voti.

1. Non obligat Votum. Primo, si cesset ex natura rei. Secundo, si ex lapsu temporis. Tertio, irritatio-nes. Quartio, dispensatione. Quinto, commutatione, de quibus ea, quæ magis sunt necessaria, in sequentibus explicabuntur.

§. I. De cessatione Voti ex natura rei.

1. Cessat veluti ex natura sua Votum, Primo, quando materia promissa, sive in re, sive secundū prudentem hominum estimationem, diversa notabiliter fit. Ita Valentia 2.2. dīp. 6. quest. 6. p. 4. vers. eo igitur modo, Sanchez lib. 4. in Decalog. cap. 2. num. 20. Ratio est, quia illam promisit vovens, non verò diversam.

At si mutata circumstantia in eo, qui vovit castitatem, vel Religionem, si multos, vel aliquos annos vixit vxorium, disputat amicissimus Tancreda, p. p. q. mor. tr. 3. de Voto, dīp. 1. quest. 5. si, an nimis benignè, qui legit, expandat.

Diversa autem fiet, quando notabiles difficultates supervenient, vel de novo quid simile cognoscitur, ex parte ipsius materie promisae, quae est periculum vita, honoris, gravis alicuius danni. Sic Suarez lib. 4. de Voto, cap. 10. num. 1. tunc enim res videtur transire in aliū statū moraliter diversum, quem vovens, nequaquam promisit.

Dixi l. de novo cognoscatur) nam si, non obstante illo periculo cognito, adhuc vovisti, obligaris promisum, quia res pro te non est mutata: solum erit perpendendum, an honestum fuerit, cum eo vita verbi gratia, periculo vovere, atque adeo, an vovum valuerit: Sanè in tedium valere, quando virtuti consonum est, tali periculo se exponere, certum est, ut accidit fortè Carthusiano, voventi, nunquam, ne in infirmitate quidem, carnes comedere.

2. Cessat secundū, cessante causa finali, non verò expulsa: sic Sanchez loco citato, num. 42. Azor. parte 1. l. 11. cap. 15. quest. 14. fine cuim non subsistente, nec subsistit promissio. Quod si finis principalis sit duplex, dividendum est, utrumq. divisibiliter, an indivisibiliter uterque fuerit intentus, & inde vigorem voti cognosce, ut supra cap. 13. n. 12. & 13. innumimus sat.

Hinc, si vovisti dare elemosynam Petro pauperi, & hic dives evasit: Si candem vovisti ad finem imperandi salutem absentis filio, & hic mortuus erat, quando vovum emittebas; Si ad finem liberando captivum à servitu, & hic non inventatus fuisse captivus, vel ante tuum votum ad libertatem fugā se vindicasse; Si ad finem redificandi Ecclesiam, atque hæc propter hæreticos, v. g. invenientes, redificari non concedatur; ad nihil teneris; siquidem causa finalis tui voti nequaquam subsistit.

No. 2

Nota raro solum suspendi votum, quia materia
bonis vel finis non omnino, sed ad tempus cessat, statis

Si supra, cap. 15. §. 4 n. 7. breviter inseparabiliter.
An certi votum ingrediendi Religionem in eo, qui
angelus est Novitiatum, & Religio illi non placuit, tam
pote & clare docet Sanchez. *l. 1. sim. cap. 16. a num. 88.*
ad hanciam omnino judicem hic doctrinam illam ex-
hibitum.

Cetero tertio, votum transacto tempore, quo illud
*opus non obligat; quod clariss per solutionem se-*gantibus causis intelligitur.**

1. Sed antea non est omitendum, notare interdum
votum per illius satisfactionem, etiam si voti im-
memor fuerit, vel, etiam si satisfacere voto nolueris, id
quod bieriter habet de Lugo de Just. d. 4 n. 46. fine.

*Si ex voto debebas dare, v.g. hoc mense aliquam elec-
tionem, & immemor voti eam dedidisti satisfaciisti pro-
clamatio, scut, si cum voto audiendi Missam, voti im-
memor eam audisti, ut docet Sanch. lib. 1. in Dec. cap. 13.
a. 10. & 18. & 4. cap. 13. n. 40. qui notat idem esse licet ha-
bentes intentionem non satisfaciendi voto per illud opus,
sit forte novo voto te voluisse obligare ad illud opus,
item faciendum. Hac de Lugo.*

*Quod si queras hujus doctrinis rationem, ea est,
quia, cum nunc est communis sententia, quod, qui ex lege
debet facere aliquid opus, v.g. die Dominicō interest
facto, si illi interest immemor legis, immo etiam memor,
& nolens per illam Missam satisfacere precepto, adhuc
recepto satisfaci, quia jam ponitur ab illo id, quod
lex precipit, nec enim lex precipit, & obligat ad po-
nendum opus cum intentione satisfaciendi legi, sed sol-
liam ad ponendum illud opus. Vnde sequitur, quod, si
hic inita tempus habet mutari intentionem, seu adver-
sus, non satisfaci, non peccet, non audiendo aliud
Sicut. Ergo idem meritò dicimus de voto, quae est
lex privata obligans ex vi Religionis, non vero ex vi
iustitiae.*

*Quod ultimum addo, quia in obligationibus ex jux-
titia, est questionis inter DD. an quando quis aliquid ex
justitia debet, extinguat debitum; si illud solvit immem-
or ejus obligationis, vel si solvit animo domandi: &
quidem negat extinguire de Lugo l.c. num. 45. concedit
Balduini tom. 1. l. 25. n. 18 ex Cimex plur. ff. de solut.
quem refut, & sequitur Diana p. 3. tr. 13. ref. 44 videtur iam
p. 6. ref. 5. at cum nos loquamur de obligatione, quae
non pertinet ad iustitiam, jure dicimus hanc nostram,
communem esse sententiam. Redeamus nunca promis-
sum casus solutionem.*

§. 11. Quandam voti obligatio cest ratione temporis.

*T*hius votum orationem, jejunium, eleemosynam,
pro certo designato tempore, quando ea nequa-
sum possit, obligatur in alio die, an potius ille jam
liber a voto?

Respondeo, hoc pendere ex intentione votantis. Si
enim illo die signo intendit orare, jejunare, &c. illo
clapo die, non jam tenetur amplius, si vero diem illug-
nificat, potius pro termino, ante quem non vult obli-
gari, quam quod velut illo signato die orare, jejunare, &c.
signari enim solum, ut initium, sua obligationis; tunc
eo clapo tempore, tenetur, cum primum potest. Ita Arag.
Cajetan. Valentia, Vasquez, Suarez, Sanchez apud Castr.
Pal. 1. 11. 14. d. 1. p. 14. num. 1. Ratio est, quia sic se votans
votum obligare, & non aliter.

6. Sed quid, si incertum sit utrum ex his modis quis
votavit? Respondeo, colligi etiam ex votantis inten-
tione debet. Nam si tempus praefixum continet specialem
devotionem, nec contraria expressè intendatur: pix-
fumur dies ille signatus fuisse in honorem talis diei,
& consequenter res inseparabiliter cum tempore fuisse
promissa. Ut si votantis jejunium die Sabbati, eo fine,
quia hic dies est peculiariter modo devotioni Virginis ad-

dixit: inseparabiliter cum jejunio dies ipsa ex tua in-
tentione conjungitur; atque adeo si non potes, vel si
cum peccato son vis eo die Sabbati jejunare, ad nihil
postea terperis. Sic Sanchez lib. 4. in Decalog. cap. 1. n. 32.
scuti si votis recitare Coronam coram signata Im-
agine sanctissimae Virginis, propter ejus Imaginis pecu-
liarem devotionem. si coram illa non potes, alio in lo-
co Coronam recitare non teneris. Et ratio est, quia,
seu pro tali die, seu pro tali loco, te, & non aliter, obli-
gasti. Fateor tamen interim in eo casu, quo promisisti,
v.g. jejunare per unum annum integrum, si per sex men-
ses priores non jejunasti, teneri te ad jejunia sex men-
suum posteriorum: quia pro his remanet implenda pars
votis, quae in hoc casu, ut ex se patet, dividua est, & im-
pleri potest.

7. Si vero tempus praefixum non continet specia-
lem devotionem, vel si continet, tu principaliter ex illa
ad votum emitendum non te movisti, tunc separabili-
ter a tempore res fuisse promissa presumuntur, & tempus
presumitur esse additum, ut initium tuae obligationis:
quare urgebit promissio, etiam post praefixum termi-
num. Verbi gratia, votus eleemosynam dandum die san-
cti Joannis ex fine, quia cum tuos census exigere soles,
vel quia commodius eo tempore promptos habes pau-
peres, vel quid simile; transacto S. Joannis die, nec im-
plete voto, postea adimplendum erit; quia in hoc voto
praefigitur ille dies, non in ejus honorem saltem princi-
paliter, sed in tuam communitatem, principaliter au-
tem intenditur ipsa pauperum sublevatio. Sicut, si con-
tra intentum votis recitanda elegisses: si ibi non posset, ubi recitare
teneris.

8. Hinc votum junandi diebus sextis Feriis hujus
annū, si non potes, vel etiam cum peccato non vis
hoc anno jejunare evanescentem votum pro alio anno: sic
Sanchez lib. 2. num. 12. Bon. dis. 4. de voto, qna. 2. p. 5. §. 1.
num. 9. quia inseparabiliter cum hoc anno, in honorem
Dominicae Passionis, jejunia facta promissa; votisti enim
his sextis Feriis, non vero alterius anni jejunare, arque
aded signatis his, alias exclusisti.

Hinc votum peregrinandi Romanum hoc anno sancto,
illo transacto, cessat; quia inseparabiliter conjuncta est
res promissa cum ejusmodi anno.

9. Hinc, si jejunare quis voeat semel singulis heb-
domadi, per totam suam vitam, si in aliqua hebdoma-
da non jejunat, sive quia nequit, sive quia cum peccato
non vult, non tenetur supplere alia hebdomada, bis, verbi
gratia, jejunando; quia ex ipsa mente votantis addicitur
jejunium illis singulis septimanis, cum finis principialis
sit, vel se in singulis semel mortificare, vel in singulis
Dominicam passionem semel recolere, &c. idem posset
esse in eleemosyna, ut si quando quis voveret singulis
diebus illam clangiri, vel in honorem Sancti illius Dei
vel ut nulla dies praeteriret sine pauperum sublevatione.
vel quid simile. Quia tamen communiter soler eleemo-
syna promitti ob ipsam inopum misericordiam, re-
componit Sanchez loc. cit. num. 37. communiter obligari
quempiam, qui sic votavit, ad supplendum, si forte aliquo
die omisit.

10. Hinc, contraria, promittens ingressam Religionis
die, verbi gratia, S. Francisci, nec id eo termino adim-
plens, obligatur postea ingredi. Ita Suarez, Bonacina,
apud Castr. tom. 3. trav. 1. p. 14. n. 3. quia, licet est dies
continet peculiarem devotionem: ex mente tamen votantis
clarè appetet, devotionem illam nec fuisse voti finem,
nisi minus principalem, & separabilem.

11. Pari modo, si votavit jejunare tot diebus, quae
sunt anni Sabbata, si hoc anno non jejunasti, teneris ad
supplendum anno sequenti: quia jam appetet votum non
fuisse propter devotionem hujus anni, vel huic anno ad-
dictum. Immò, si expressè votasti te continuato anno,
omnibus Sabbatis, v.g. jejunaturum, anno, inquam, non
designato propter devotionem peculiarem illius, sed
propter

propter commoditatem, vel quid simile: alio anno continuato tibi erit jejunandum, ut ex iam dictis patet.

21. Quid, si dubium sit; an vovens decreverit tempus in honorem diei, necne: Respondeo, tunc censendum esse cum Sanch. lib. 4. in Decal. c. 14. n. 38. ac si non decreverit in honorem. Ratio est, quia de voto non certum, dubitamus de tempore, ergo praevaler possesso voti: quare transfacto tempore, adhuc obligabit.

13. Sed quid, si vovet quis se jejunaturum, v. g. die Sabbati, & certus quidem sit non Sabbathum quocunque elegisse, sed determinatum, sit tamen dubius quodnam signata fuerit? Respondeo cum Ponac. disp. 4. de voto, q. 2. p. 5. §. 1. n. 5. tunc jejunandum illi erit proximo Sabbato: quare, si votum fuit intuitu temporis, eo transfacto non obligabitur amplius. Ratio est, quia ea videtur esse intentio voventis, sumptu exemplo à simili promissione humana, qua obligat proximo quoque tempore. Item, qui Kalendis, in princip. ff. de verb. oblig. Denique quando dicimus extingui obligationem, vel te non obligari amplius ad votum, intelligimus, nec te obligari ad rem promissam, nec ad aliud opus ejus loco. Ita S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 3. q. 1. ad 1. Suarez lib. 4. c. 15. n. 7. quia vovens illam rem promisit, non aliam in Ius compensationem, ut supponimus: atque hoc; de qua loquimur, non est commutatio, sed obligationis cessatio.

Ex his resoluti sequens dubium: Antonia viuda vovit se daturam pauperibus totum suum Dotarium, quod mox sperabat recuperaturam ab haeredibus sui viri defuncti. Recuperavit non multò post dimidiam ejus partem alteram haeredibus dimisit bona fide, nil cogitans de voto. Et pone etiam siuisse mala fide, adeoque cum peccato, ~~cum~~ ~~ad~~ ad advertenter disposerit de re jam Deo dicata. Quariatur hinc an habeat obligationem restituendi pauperibus, alterum tantum ejus, quod remisit?

Respondeo, non obligari. Solum, si mala fide remisit, cum potuerit non remittere, peccavit contra votum, peccato delendo per pœnitentiam. Ratio est eruenda ex dictis: & in simili sic affert Suarez lib. 4. de voto, cap. 16. num. 9. Si quis, inquit, soli Deo vovit dare Hospitali servum suum Perrum, & postea illum occidit, non tenerur ad aliquam compensationem: deberet enim esse aliqua restitutio equivalentis valoris, vel alterius servi similis. Nemo autem dixit vinculum voti precise spectatum obligare ad restitutionem aliquam Deo faciendam. Et paulò post probat illam colpam, quando affuit, non esse contra iustitiam, sed contra fidelitatem, seu Religionem, & ideo non esse mitum, si obligationem restitutionis inequam pariat.

§ III. De Irritatione Votorum.

1. Ille dicitur votum irritare, qui tollit absolute, & sine timore reviviscentia obligationem voti cuiuscumque, sive futuri, sive praeteriti, sive sola mente, sive etiam voce prolati: tollere autem eam solum potest is, à quo vovens dependet. Quoniam ergo dependentia, vel est quod voluntatem, ut est filius, vel Religiosus, qui dependent à voluntate patris, & superioris: vel quod rem promissam, ut est servus, qui quoad bona temporalia, quando non habet, nec habiturus est pecuniam proprium, dependet à Domino; ideo duplex est irritatio: alia seilicet directa, qua est quando à Superiori, vel Patre tolluntur vota dependentia à sua voluntate: alia indirecta, quando tolluntur vota de rebus subjectis dominio alicujus. Et recte quidem Pontius lib. 20. de matrim. cap. 17. num. 22. notat, non esse necesse, superiorem quemque respectivè ad vota, quæ irritare potest, ea spectativa cognoscere: sic enim potest irritare: Ego aufero à te quicunque tua vota. Non sic in dispensatione, vel commutatione; debet enim dispensans, vel communians peculiaria vota cognoscere, ut causam dispensandi, vel aequalitatem communandi perpetrand: quæ expensio, ut dicimus, in irritatione non requiritur.

2. Directa irritatio semper est actus dominativæ potest:

resoluta: Indirecta potest esse etiam actus jurisdictionis, & ita quidem esset, si Ponit sex prohibet materiam ab aliquo promissam, prohibetur, verbi gratia, jejunium in die Dominicæ, quod quis vovisset, &c.

Porrò tractationem de votorum irritatione breviter, sed spero completere, hic dabo, subscribendo sequentem resolutionem.

Propositor Casius.

3. Antonius tredecim annos natus duo emisit Vota: Alterum ingrediendi, perseverandi in Religione; item dandi notabilem quandam elemosynam. Verum, eo egredio à pubertate, post annum scilicet decimum quartum completum, Pater cum votorum filij consilie factus est, eadem irritavit: sed Antonius, cum dubitaverit, an id faceret patri, putaretque se reum esse nihilominus votorum, eadem sèpè ratificavit: nec multò post, mortuo Genitore, ingressus Societatem Jesu, aique anno decimo octavo suæ aetatis vota biennij de more nuncupavit: mox duobus post annis, nulla antea facta renuntiatione bonorum, & Societate, ipso petente, dimisit, & regressusque in seculum matrem vivente invenit, itemque partium tutorem suorum fratrum, immo & futurum eorundem Curatorem: Pater enim ex testamento constituit dictum Patrum administratorem, Curatorēmque suorum bonorum omnium, donec filij, inter quos numeravit etiam Antonium, annum vigesimum quintum compleverint. Antonius ergo multas difficultates, nec vulgares proposuit de prædictis votis, quas jam sigillatim subdato, & diluo.

Difficultas prima.

An Antoniū per emissionem Votorum biennij Societatis Iesu, extincta fuerint vota precedentia.

4. Concedimus omnes, univesa vota, tum realia, non acceptata tamen à tertio, tum personalia in seculo, vel in Novitatu facta, extingui per professionem solemnem, sive jure Divino, sive Ecclesiastico; atque adeo, etiam communandi intentionem non habent profitem, non obligati amplius, illa vota. Ita D. Thomas 2. 2. quest. 189. art. 3. ad 3. Cajet. Azor. Sanchez, Lessius, aliique apud Cafr. Pal. tom. 1. trit. 16. de suscepione Religiosi status disp. 2. p. 8. n. 4. Ratio, cur tantù pretotagativa professio gaudeat, est quia in illa continentur eminenter quæcumque alia opera particularia fortè promissa; quare, qui se totum Deo in perpetuum dedicat, perfectissime solvit, quæcumque ab ipso promissa illi fuerint.

Quoniam vero vota biennij Societatis Jesu non affecta professionem solemnem, sed sunt simplicia, licet ex parte Pontificio novo verum constituent Religiosum, matrimoniumque irritent; ideo amplius quærendum est, quid juris in casu nostro, quo Antonius non solemnem professionem, sed prædicta vota biennij nuncupavit, pro quo.

4. Premitto primò, sive ab ipso vovente, sive à suo Superiori posse omnia predicta in seculo, vel Novitatu facta vota commutari in dicta vota biennij. Ita Layman lib. 4. tr. 4. cap. 8. num. 30. Castro Pal. ibidem num. 5. aliique ab eodem citati. Ratio est, quia commune est omnibus, ut infra dicetur, quilibet post votum suum in melius commutare: ac assumptio Religiosi status per dicta biennij vota, cum aequivalat ex parte voventis, professioni solemnii; melior est, quam sint quæcumque alia vota seculi.

Hac autem commutatione facta, jam non amplius vota præcedentia obligant; quia vota semel irritata, dispensata commutata, quando obseruantur conditions, ab quibus expedita fortè fuit dispensatio, vel commutatio, non amplius obligant, sed solum obligat materia subrogata. Unde, si sine culpa quis ita commutatus à Societate dimittatur, non amplius vota seculi ipsum urgerent. Dico cum Sanch. lib. 5. in Dec. cap. 5. num. 55. fine

Cap. XVI. De Obligatione Voti.

155

Molin. tom. 1. de inst. d. 240. Anton. Gom. l. 47. Tauris
num. 1. & passim. Jurisconsult. Ratio est, quia circa hæc
jus ipse non habet disponendi: esto de aliis, in quibus
est sui juris, disponere, atque adeo vovere sine depen-
dentiā possit.

12. Hinc non solum eleemosynam dicto tempore
promissam ex bonis ad patrem spectantibus, sed longas
etiam peregrinationes, auternam à domo absentiam,
jejunii immoderata, & longas orationes, quibus dominus
perturbatur, vel quibus filius infirmati timeat, potest
irritare pater dicto filio puberi. Contraria vota Religionis,
Caritatis, & dandæ eleemosyna ex suo peculio, irritare
non potest. Sic Sanchez lib. 4. in Decalog. cap. 35. idem
est in voto de frequentandis Sacramentis, de jejunii,
orationeque moderatis; deque similibus eodem dicto
tempore promissis: quæ cum nihil præjudicent patriæ
præfati, irritare non valet pater: quia in his sui juris
est pubes.

13. Nota posse à patre fieri irritationem, etiam con-
tradicente filio: quia patria potestas non dependet in
suo usu à filii voluntate. Nec obstat commutationem
voti non posse intentari invito votante: non obstat, in-
quam, quia in commutatione votens acceptare debet
materiam subrogandam, ad quod requiritur consensus
votentis: quod non est in irritatione: nam propterea
probabile etiam reputatur cum Castro Pal. dis. 2. citat.
p. 4. num. 6. contra Suarium lib. 6. de voto, cap. 1. num. 13. ex
gravissima causa posse dispensationem voti tradi invito;
quia liberam habet Praefatus potestatem dispensandi;
nec à subdit dependentem, licet necessario, non nisi ex
rationabili causa, exercendam.

14. Quæc. Requiritur causa, ut practica vota
irritet Pater; Respondeo, quamvis aliqui, ut Lessius lib.
2. cap. 40. dis. 12. num. 70. & dub. 3. num. 76. Layman lib. 4.
tratt. 4. cap. 7. num. 18. causam requirant, affirmando sine
illa tam irritant patrem. Quam filium irritationem
petentem, peccate venialiter: aliqui vero id negant; ut
Azor. p. 1. lib. 11. c. 7. q. 1. citans Sylvest. Angel. aliosque
Basil. de Pont. de matrim. cap. 17. num. 12. video tandem
utroque Doctores quoam proximam esse concordes: faten-
tur enim & illi causam ad excusandum à quacumque cul-
paejam unam sufficientem esse: quia seilicet gravatum
se filius voto sentiat, cum igitur tam modica causa sit fa-
tis mortaliter loquendo, culpa semper evitabitur. Sic San-
chez lib. 4. in Dec. cap. 24. n. 15. 16.

15. Quid si pater concessit licentiam votandi, vel vo-
tum filii confirmavit, licetē valebit deinceps irritare?
Negativam sententiam sectantur Lessius lib. 2. cap. 40.
dis. 10. num. 76. citans Cajet. & Panor. Suarez lib. 6. de
voto cap. 8. num. 7. sed probabiliorē esse affirmativam
puto cum Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 27. num. 18. & 21.
& Layman lib. 4. tratt. 4. cap. 7. num. 17. quia per licentiam
concessam non se pater privat, nec se privare potest po-
testas, quam à natura, vel à iure haber irritandi. Vnum
limita: nam si votum sit reale, paterque per licentiam
concessam filio illud emittendi, tacite, vel expresse rem
promissam filio donavit, ut per torsum de ea disponeret;
nec posset revocare, quia eam à suo dominio jam abdi-
cavit. Si Pater promisit non irritari an adhuc possit dic-
cam mox num. 37.

16. Ex dictis collige Patrem tuto potuisse Antonio
irritare praedicta vota: quia nulla sua licentia fuerunt
missa. Si ergo eorum legitimata ratificatio subssecuta non
est, (de qua tamen mox) liber à votis est filius.

Difficultas tercia.

An Tutor, vel Curator, &c.

17. Tutor, dum Tutoris officio fungitur, potest om-
nia pupilli vota facta in impubertate irritare, quæ po-
tent pater, ejus enim loco succedit. Ita Castr. d.d. 2. p. 7.
num. 6. ex communī sententia. Idem jus est in Curatore
quoad vota facta concernientia ad bonum temporale,

(line colpa)nam si enim culpa, cum teneretur, vel iterum
interdicto prioribus votis satisfacere. Sicut enim pro-
fessio Religiosa ita & vota bienniū imbibunt condi-
tionem perseverandi, quantum est ex se, in Religione;
ergo quis ex culpa sua non perseverat, non obseruat
conditionem à se dependentem: ergo non ponit mate-
riam subrogaram materiam apponet.

4. Premitto secundū, ex vi dictorum votorum dien-
tium dicta commutatione non extinguit, sed solum sus-
pendit vota precedēta. Ita idem, loco citato. Ratio
est, quia hac prærogativa conceditur professiōnē solemnē
Religiose: at vota bienniū vera professiōnē solemnē non
sunt, & meritò in Can. 2. pr. Congregatiōnē Societatis id
dictum explicatum est, dum ibidem dicitur: Provertori in
fundam revivere vota, illamque iterum obligare.

7. Nota autem ad commutationem explicatam num. 5:
requiri ipsius votentis, vel superioris intentionem: non
cum communiantur vota sine voluntate eius, qui con-
venit: At ad sufficiētiōnē explicatam num. 2, illam non
acquiri, cum ea suspensiō sequatur veluti ex natura sua
ad ejusmodi status assumptionē.

8. Ex dictis collige, resolutionē proprieitate difficulta-
tis: Nam quia audivi Antonium suorum votorum
commutationem nec intendisse, nec à Superioribus ha-
buisse: ideo eius vota in seculo emissa, si non fuerint à
Patre legitime irritata, suspensa solum fuerint per vota
bienniū: quare per regressum ad seculum reviviscant, &
illam cum faciant, necesse est.

Difficultas secunda.

An Pater potuerit Vota Antonij irritare?

9. Dico Patrem potuisse licere, & validè, dummodo
Antonius egressus à pubertate vota legitime non ratifi-
cati. Ita Doctores mox citandi, & passim. Ratio est, quia
potest dominativam potestas, qua postur in filium
legitimum, immo & in illegitimum: Vide Castro Pal.
an. 3. tratt. 15. dis. 2. p. 7. n. 5. quando tamen pro hoc
non adest utor: de qua tamen rō vide infra, lib. 5. cap. 3.
(s. 10. 11.) vota omnium filiorum impuberum/sedet, in
familia siue ad duodecimum annum, in masculis usque
ad decimum quatuor completos) vota, inquam, impubes-
cum habent inhibitam hanc conditionem: si Pater con-
fessio, vel non contradicat. Id quod recte, sive ex jure na-
ture, sive ex jure Ecclesiastico, dispositum est, ut imbe-
cilitas ejus statim consulatur. Si ergo Pater überē līanc
conditionem non ponet, jam omne votū corrueit: Nec
solum potest Pater hæc vota irrita redere, dum alio
filius impuberem tenet: sed etiam quocumque tem-
pore potest adaptar pubertatem; quia semper militat ra-
tio, quod ea vota fuerint nuncupata tempore ætatis im-
perfecta. Ita Cajet. Navarus, Sanchez, Lessius, Bonaci-
na, Suarez, Valentina, alioquin apud Castro Pal. loco citato
p. 4. num. 5. contra Sotum Arag. aliosque ab eodem
titulis.

10. Extenditur hæc patris potestas ad prædicta om-
nia vota in impubertate missa, licet implenda tempore
pubertatis, seu implenda, quando filius fuerit sui juris.
Vtbi gratia, ad vota, quæ nunc puer undeциunum an-
num agens emitit de eleemosyna danda, de jejunio,
de peregrinando, etiam quando ipse erit grandior, quan-
do sua bona possederit, &c. Ita Sanchez lib. 4. in Decal.
cap. 29. num. 3. quidquid dicat Castro Pal. d.p. 3. §. 4. num. 2.
Ratio est, quia irritativa hæc potestas fundatur in imper-
fitione, quæ puer votum emitit: at hæc votandi in-
perficio jam adhuc tempore, quo ea vota fuerunt missa.

11. Extenditur item ad aliqua vota facta à filio po-
potestas, si tamen adhuc sit sub potestate Patris: Ita
idem apud eundem Castro Pal. d.p. 2. §. 7. num. 9. hæc
autem sunt omnia, & sola vota, quæ præjudicant dicta
potestas, Quandónam ab hac egrediatur, vide

vel præjudicantia gubernationi domus: ita Sanchez lib. 4. in Decalog. cap. 33. num. 69. alios citans; in hoc enim Patris & Tutoris vicem subit Curator, dum Curator munus obit. Tutor autem datus pupilli usque ad 14. annum completum: Curator datus minori, & ex dicto anno 14. usque ad 25. item completum. Quædam difficultas de Tute, vel Curatore superveniente, videatur num. 42.

18. Quid si sint plures Tutores, vel Curatores; Respondeo cum Bon. d. 4. q. 2. p. 4. §. 7. n. 24. fine, quilibet ex his posse: quia hæc potestas iis convenient ratione officij, nec videtur concessa dependenter à socio.

19. Sed insurgit difficultas, An Curator irritare valat Minoris vota etiam personalia, tempore impubertatis emissæ? Negandum enim inde vixi fuit Suerio, tom. 2. de Relig. lib. 6. de Voto, cap. 6. num. 24. & 25. quia Curator non succedit loco patris in totum, perinde ac succedit Tutor; sed solum in administratione bonorum Dicimus cum Sanchez lib. 4. in Dec. c. 50. n. 51. probabile est posse, quandiu est in eodem minere: quia esto directe, & principaliter detur Curator in praedictum finem: datum tamen etiam secundariò in filii personam.

20. Ex his vides patrum Tutores, seu Curatores valuisse Antonij vota irritare & irritare, nisi tamen votum Religionis confirmasset post pubertatem, de qua ratificatione max. Dico (votum Religionis) nam alterum de elemosyna danda, etiam Antonius ratificasset ante annos 25. cum fuerit reale, nec factum ex licentia patris, ut supponimus, potuisset à Curatore patruo usque ad 25. annos, ut modò diximus, irritari.

Difficultas Quarta.

An Mater, &c. Vbi, an Socr, &c.

21. Ceterum est ex Suarez lib. 6. de Voto, cap. 6. n. 21. & passim, vivente parte, vel hoc mortuo, seu longissime agente, si tamen existimat Avus, Tutor, vel Curator filii, nihil Matrem posse circa irritationem vororum ejusdem sui filii: quia Mater nullam vincit in filium potestatem habet. Si vero omnibus illis sit filius desitus, certè succedit Mater, & hac deficiente, Avia, poteritque vota filii in impubertate facta irritare, dum filius est impubes. Ratio non est, quia Mater tunc sit Tutor, supponimus enim illam non esse Tutoriem, licet Tutelem filii possit petere à Jure, sed est, quia de jure naturæ est, ut tunc Mater, vel Avia impuberem filium, loco Patris gubernet, sitque Tutoris loco.

22. Duo hic sunt controversia. Primo. An Mater, qua nec Tutor, nec Curatrix sit possit, Patre, Avoque demortuis, vota filii emissa in impubertate irritare, non solum quando filius impubes, est, ut modò dixi; sed etiam postquam filius adeptus est pubertatem usque ad annum 25. dum scilicet est Minor, & non emancipatus. Ita Molina, Covar. aliquique apud Suarezum loco citato, cap. 5. num. 1. Negat Sanchez lib. 4. in dec. cap. 30. num. 17. quia Matri, inquit, non concedendum est, nisi quod conceditur Tutori, At Tutor circa vota pupilli facta in impubertate nihil potest, ubi pupillus ab eadem egescit est. Addit Castro Palauus tom. 3. tract. 15. disp. 2. part. 7. num. 15. idemque Sanchez, iujus rei ratione est, quia in jure §. Feminæ, institut. de adoptione, Mater nullam habet potestatem neque in personam, neque in bona filii impuberem.

23. Sed certè probabile etiam judico cum Sayr. in Clavi, lib. 6. cap. 14. num. ultim. S. v. Irritatio, num. 1. posse, & ea prorsus ratione, quæ posse diximus num. 17. Curatorem. Ratio est, quia validè rationi consonum est, ut sic Mater, aliis deficientibus, subintrat in Tutoris locum, ita etiam sic loco Curatoris: ergo eidem officia Curatoris non sunt deneganda. Ad ea, quæ contraria affectantur, nego Matri non esse concedendum, quod conceditur Curatori: Nego, inquam, quia ejus loco ipsa succedit; unde quantum Tutor omni prævetur potestate in pu-

tellum, quando hic pubertatem acquirit, non tam omni privatur Mater, quia Tutor relictæ tutelâ, non eo ipso subintrat in officium Curatoris, subintrat modo dicto Mater. Ad iera in contrarium, dic ea loqui de Mater, ut Mater est, non vero quando jure naturali in eam munera subintrat; vel loqui de rebus pertinentibus ad usum politicum, non vero spectantibus ad conscientiam. Ita Sanchez lib. 4. c. 30. n. 1. Castr. l.c.n. 7.

24. Volo item adyertas discrimen non vulgare, quod num. 12. innuit. Nam Pater potest irritare impuberis vota (intellige, ex supradictis à num. 9. or. confirmata potest pubertatem) semper, etiam post longissimos filii annos, etiam post emancipationem, at Mater solum usque ad 25. annum filii non emancipata. Ratio est, quia vota impuberis proper ejus medicam discretionem consentanea facta sub conditione, si Pater non contradicat, ut supra vidimus; cum ergo Pater semper talis remaneat, etiam post emancipationem, semper poterit irritare: At vero cum: Mater, ut & Tutor, & Curator, irritare loco Patris, tardius poterunt irritare, quandiu illius loco subintrantur, hoc est, Tutor usque ad annum 14. filii, Curator usque ad 25. ejusdem non emancipati.

25. Secundò, An Mater filio minori praedicto possit irritare vota realia de bonis temporalibus, vel vota præjudicantia gubernationi domus, emissa tempore pubertatis; Consentanea plenarie cum Suarez lib. 6. de Voto, cap. 5. Sanchez lib. 5. cap. 35. num. 77. neque hæc realia, neque quacunque alia emissa in dicto pubertatis tempore, posse, quia filius pubes nullo modo est sub Matris potestate, nec quoad se, nec quoad bona sua. Sed certè probabile est cum Sayr. in Clavi lib. 9. cap. 10. num. ultim. S. v. Voti irritati. num. 1. posse realia, vel præjudicantia; quia ex modò dictis Mater in hoc casu succedit loco Curatoris; ergo non est illi denegandum, quod ex omnibus Curatori conceditur. Ita Suarez l.c. cap. 6. num. 21. Bonac. disp. 4. q. 2. p. 7. §. 2. n. 25. fine.

26. Ex his colligere potuisse genitricem, si non adfuerit Curator, & filius non ratificasset, eidem filio consuleret: sed, quia Curator adfuit, nihil Mater potuit profili.

27. Inquies obitum: Socrat potestne vota irritare Generis caritatis Patre, Mater, Tute, Curatore, &c. Respondeo, Socratum tunc subintrare loco Patris, atque adeò posse, docet ex Novotero Pater Tancredi de Relig. tom. 1. disp. 16. num. 6. sed id mihi difficile est; ipse autem promittit se hoc probatum, cum de Voto agat tom. secundo, de Religione quæ molitur: expectamus ergo, donec videamus probationum vires.

Velim etiam expectes solutionem illius difficultatis, An Avus, vi. &c. Patre, votum impuberis Nepotis irritare possit? De qua re dicam, Deo favente, lib. 5. infra. c. 2. §. 6. n. 14.

Difficultas quinta.

An Superior Religionis, &c.

Quod Vota emissa in Religione.

28. Superiores possunt suis Religiosis omnia vota nuncupata in Religione etiam non impedient ipsorum gubernationem irritare, præter vota constituentia statum Regulari, illaque annexa, & præter votum assumenti strictiorum Religionis. Ita S. Thom. 2.2. quist. 88. art. 8. ad 3. & 4. Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 7. num. 6. Bonac. d. 4. q. 2. p. 7. §. 2. num. 26. aliquique apud ipsos, Ratio dicti est, quia assumptio eo modo vivendi, & obediendi in Religione, conveniens fuit, ut subditorum voluntas in totum à Superiori regeretur. Ratio exceptionis prima est, quia quæ statum Religiosum constituant, sunt fundamentum talis potestatis in Prelato: ergo si hæc irritari possent, ipsum fundamentum potestatis se ipsum everteret, quod est impossibile: cum Superior potestatem non habeat, suam potestatem, & ea quæ potestati adherant, defluendi, Ratio denique secunda exceptionis est, quia in hoc subdit ex sacris Canonibus c. lict.

Cap. XVI. De Obligatione Voti. 157

irregularibus, sive iuris sunt, nec a Superioribus impeditur. Petes, vota facta tempore, quo quis est Religio-
sus implenda, quando non coit amplius subiectus, v.g.
quando erit creatus Episcopus, possumus superiores
convenire: Respondeo, de hoc dicetur infra, cum de ser-
vato, ex quo dñe votis.

35. Nomine autem Superioris hac in re veniunt.
Pto. Summus Pontifex: Ita Valent. 2. 2.d. 6. quibz. 6.p. 6.
et 15. quilibet enim Religiosus, per votum obedi-
entia ipsi tanquam capiti omnium Religiosorum sub-
iectus. Unde videlicet Pontificem posse quidem dispensare
Religionem non Religiosorum vota, non vero directe ir-
ritare: quia potestas irritandi ortum habet ab obedi-
entia voti, quod non omnes Fideles emitunt: at facul-
tatem diligenter consequitur ad potestatem jurisdictionis
Pontificis, cui omnes iidem Fideles subiectiuntur. Dixa
dilecte proper illud quod docui §. 3.n. 2.

36. Secundò, Generalis, Provincialis, Prior seu
Rector hoc est Superior localis, & quicunque habet
subiectum regimen Conventus: hi enim jurisdictionem
habent sufficientem in subditis.

37. Tertiò, Abbatissae in valde probabili opinione.
In Sanch. lca. 23. m. 19. Suar. Lc. fin. subditæ enim emit-
tunt votum obediens Abbatissæ, sicuti subditæ Prae-
latissæ: quidquid sentiant Azor. p. 1 lib. 11. c. 17. q. 3. Castr. L.
10. 17. qui talium Abbatissæ concedunt posse irritare vo-
ta precepientia gubernationi domus.

38. Nomine autem subditorum veniunt. Primi, di-
cti professi solemniter. Secundi, ij, Qui vota biennijs
emittunt in Soc. Jela Suar. 1. 6. de voto, 7. n. 10. Sanch.
lca. in Dec. 33. m. 24. quia hi sunt verè Religiosi, aque-
cavat sua omnia Superioribus subjecti. Id autem in-
tilige de Votis factis in Societate; nam de factis in se-
culo, non ita ut n. 6. diximus.

39. Non vero veniunt, Primi Novitij. Sic Suar.
Sanch. aliisque apud Castr. Lc. 24. 10. quia nondum votum
obedientie Religioni emiserint, quamvis particularia
conveniente vota emiserint. Neque obstat Novitios in
invalabilibus reputari Religiosos, ut diximus supra lib. 2.
cap. 2. nam tales reputantur, ob privilegia, ad potestas
mittendi, de qua hic agimus, fundatur in potestate domi-
nativa, que Superioribus coagitatione Voti obe-
diunt Religiosi, a subditis emissi.

40. Secundò, nec Religiosi creati Episcopi, sic Ca-
str. Pal. ibid. & p. 1. n. 7. Tertiò, nec dimissi perfeccti in se-
culo; quia si Praelatis Regularium jam amplius non
esse subditū supponuntur. Hinc vota facta à Religioso
tempore, quo Religiosus est, non possunt irritari tem-
pore, quo exemptus fuit à talis Superioris subjectione;
et enī non remant Superior respectu illius. Non ita
in parte respectu filii; quia si remant semper Pater, ut
supradivisimus.

41. Una superest difficultas: Quid enim dicendum,
si de licentia, vel tacita, vel expressa Superioris factum
sit votum? Respondeo tribus dictis, que proportiona-
liter sunt communia Patri respectu filii, & omnibus, qui
initiat vota aliquorum possunt. Dico primò: Si Gene-
ralis dederit alicui votiendam licentiam, non potest deinde
illud votum irritare Provincialis, & Superior localis; Si
dederit Provincialis, vel dictus Generalis, nec item po-
nit localis Superior. Ita Suar. 1. 6. de voto, c. 8. à n. 1. Sanch.
lca. in Dec. 27. n. 2. Ratio est manifesta, quia Superior
majore conueniente, non valet minor Superior validè
contradicere. Quod si licentiam concilierit Superior
equalis, etiam cum promissione eam non revocandi, po-
tentia equalis, successor: v.g. dedit licentiam Pro-
vincialis, poterit Successor Provincialis; dedit Rector,
poterit Rector, qui succedit. Ratio est, quia successor
nunquam amittit suum jus.

42. Dico secundò, idem Superior, qui dedit voten-
do licentiam, vel promisit non revocaturum, irritare
quidem valide adhuc potest; Ita iidem: sed nisi causa ex-
culpet, peccabit eo pacto, quo mox n. 37. & 38. dicemus.
Ratio est, quia per illam licentiam, vel promissionem non

Pars I.

se abdicavit, immò nec abdicare se potuit sua potestate;
& ex alia parte, cum id sit saltem contra fidelitatem, ali-
qua ea culpa, quam tamē non potest rationabilis cau-
sa non excusat.

43. Dico tertiò. Irritare, vel irritationem peteret
contra promissionem datum de non irritando, non videri
nisi peccatum veniale. Ita Castr. tract. 15. d. 2. p. 3. §. 2. n. 9.
(est) communior sententia doceat ex lege mortale. Ita
Cajet. Arag. Laym. Sanch. aliisque apud Castr. l.c.n. 8.) Ra-
tio est, quia tota qualitas hujus culpa conficit in infide-
litate, & quadam levitate, seu inconstancia, quā conces-
sionis promissa sine causa revocetur: at infidelitas, & in-
constancia, nisi aliud grave addatur contra Justitiam, vel
Religionem, non obligat ad mortale: ergo, &c. Fator
tore ex genere suo mortale, si id Superior cum juramen-
to promisisset: sed certè id non esset mitum, quia tunc
adcederetur perjurium contra Religionem.

44. Secundò, Generalis, Provincialis, Prior seu
Rector hoc est Superior localis, & quicunque habet
subiectum regimen Conventus: hi enim jurisdictionem
habent sufficientem in subditis.

45. Ex dictis habes casum nostrum, hic non habete
locum; quia Vota Antonij, de quibus est disputatio,
non fuerit missa tempore Religionis, sed in seculo.

Quoad Vota missa ante subjectionem.

46. Dico primò. Vota facta in seculo, vel in Novi-
tatu, uno verbo, ante ingressum Religionis, atque
adeo ante subjectionem (sed non aetate pupilli), de his
enim mox) nequeunt irritari à Superiori. Sic Castr. t. 3.
n. 15. d. 3. p. 3. §. 5. n. 1. Ratio est, quia non fuerunt facta
sub conditione benefacit superioris. Hac igitur vota
extinguntur quidem ipsius professionis vi, & suspendun-
tur per vota biennijs, Societatis Jesu, ut nuper diximus,
non vero à Superiori irritari valent. Illud adde, quid si
ejusmodi vota nec extinguerentur, nec suspenderentur
modo dicto, adhuc possint suspensi à Superiori ea, qua
ipsius gubernationi nocerent; Ita ibid. quia per potesta-
rem, quam acquirit vi voti obedientia, potest omnia
præjudicantia bono regimini propellere.

47. Dico secundò. Vota facta ante Religionem à
pupillo ita potest Superior irritare, sicut potuisse Pater,
vel Tutor, vel Curator, Ratio est, quam breviter innuit
Leffius lib. 2. cap. 30. d. 15. n. 9; his verbis: Si Novitium in
seculo, vel in Novitatu missa vota in ea aetate, in qua Pa-
rens, Tutor, vel Curator potuisse ea irritare eadem poterunt
etiam à Prelato Religionis irritari, cum in illorum potestatem
succedat, ut Sanchez, lib. 9. de matr. d. 41. n. 4. notat.

48. Petes: Si pupillus carens Patre, Tatore, Cura-
tore Matre, &c. roveat, & deinde detur ei à judice. Tu-
tor, vel Curator, posse intime hi vi authoritatis superve-
niens irritare ejusmodi pupilli vota ante subjectionem
facta; Nam si possint, confirmatur nostra doctrina, quid
possint etiam Superioris. Respondeo, Non posse docet
Castr. Palau, quia tale votum non fuit missum tempo-
re subjectionis. Sed profectò mihi hoc difficile viatur;
censeo enim posse. Ita ibid. in 2. edit. quia ea vota semper
supponuntur facta cum miseri discrecio, atque adeo
esse irritabilita: unde ex juris interpretatione conseruat
fuisse missa sub conditione benefacit Pater, vel Ejus
locum tenetis, si quando existet: bene igitur ex hoc
confirmatur nostra doctrina, cum Superior loco illorum
succedat. At idem sit in servis, & uxore, dicam n. 52.

49. Ex dictis habes, Superiorem Societatis Antonio
providere potuisse, ejus vota facta, dum in seculo im-
pubes veraretur, irritando; sed quia non irritavit, alia
via querenda est.

De Servorum, & Conjugatorum Votis.

50. Ut hac occasione tota materia de irritatione
Votorum agitur, digrediamur tantisper ab Antonio,
& servorum, conjugatorumque vota consideremus.

Vota

Vota Servorum.

45. Nomine servi non intelliguntur ij , qui m^{er}c^ocedeⁿ condu^t serviunt ; sed qui vere sub dominio alicuius sunt.

Ea autem sola horum vota irritanda jus habent Domini, quæ ipsorum servitio obsumpta DD. cit. & communiter. Ratio est, quia in ea tantummodo potestate dominativa fruuntur in servos. Hinc votum Casitatis, moderatae Orationis, Sacramentorum frequentationis: danda elemosyna de proprio peculio irritari non possunt : quia in his eis sui juris servus, nec communiter a observando, Domini obsequio nocet, Contrà, Votum Religionis, longè peregrinationis, elemosynæ pecunia, quæ sub servi abfulto dominio n^{on} est, potest propter contrarian rationem Dominus irritare. Quid dicendum, si hac vota emitantur cum licentia Domini, d^{icitu}s n. 53. cum exceptione afferenda n. 55.

47. Vota item horum missa tempore, quo sunt servi, sed implenda tempore, quo soluti erunt à servitute, non possunt Domini irritari. Ita idem passim, quia talia vota nunquam Domino præjudicant: non enim præjudicant tempore, quo emituntur, & nunc executioni nihil mandetur, neque tempore, quo inplebuntur, quia tunc extra Dominorum jurisdictionem sunt servi, ergo, &c.

47. Pari modo vota ante servitutem missa, non possunt Domini per potestatem supervenientem irritari: si Azor. p. 1. l. 11. c. 17. p. 2. n. 10. aliquæ quia hæc vota, utpote, quia omnem vim obligandi perfectè & sine conditione ante servitutem habuerint, non centur factæ, & beneplacitum futuri Domini, atque adeo non subiacent supervenienti potestati: nisi in quantum eorum executio Domini obsequio fortè præjudicet; quare solum tunc suspensi poterunt, non aboleri; & nisi in ea casu, quem ponam n. 52.

Quando servus est uxori, non vero Mariti, an subdatur quoad prædicta vota ipsi uxori; cum sit ratus casus, vide apud Fagund. n. 2. præc. Dec. lib. 2. c. 39. à n. 15.

Vota Vxoris.

48. Vota præjudicantia Marito, qua Vxor, dum est in matrimonio, emitit, posse ab ipso irritari, docemus universi, apud Sanch. lib. 9. de matr. d. 3. n. 7. & 39. n. 4. & lib. 4. in dec. c. 43. n. 3. id requirente ipsi matrimonij contractu: at non præjudicantia, ut votum moderatae Orationis, observationis Preceptorum, frequentationis Sacramentorum, &c. eodem tempore facta, non posse, docent nonnulli. Ita Navar. Azor. Sayr. Bonac. Laym. Less. aliique cum Castr. t. 3. tr. 15. d. 3. p. 6. n. 6. sed potest probabilißimum, posse, cum Sanchez l. c. probabile dicunt Bon. & Less. apud eundem Castr. Pal. n. 1.

Ratio est totalis subiectio, quam propter bonum regimen domus, ac propter pacem, concordiamque habere debuit Vxor erga Virum, qui caput est mulieris unde semper centur ejus vota emitti sub conditione: Si vir non contradixit. Sanchez excipit Votum Religionis, quando id capleri potest ab uxore, conjugi invito, ut viro adulterante, &c. Merito quidem, in hoc enim Vxo non subditur Viro.

49. Si agor, dum viro conjuncta est, aliquid vover impleendum post matrimonium dissolutum, vel impleendum sub conditione, quæ post matrimonium dissolutum ponenda expectetur, posse etiam à marito irritari potest. Ita Sanchez lib. 4. c. 31. n. 17. Ratio est, quia ipse potest solvere omne vinculum, quod suscipit mulier, dum est sub ipsum potestate, tale autem est, ut supponimus: hoc votum.

50. Vota ab uxore missa ante matrimonium, sed implenda dum matrimonium viget, seu universaliter vota missa ante subiectum, implenda tempore subiectum, suspendi à marito, quando ipsi sunt prædicantia, non irritari possunt: Ita Nav. c. 12. n. 65. Sylv. v. Vot. 4. quæst. 2. d. 1. Sanch. lib. 4. in Dec. c. 31. num. 9. aliique apud ipsum. Ratio est eadem, quam diximus modo, cum

de seruis num. 47. Inter missa ante matrimonium, numero missa constante legitimo divertio; tunc enim in his votorum obligationibus suscipiens liberis est uxor, & non subiecta, quare suspendi poterunt, si marito reconciliato prejacent, non irritari.

51. Vota ab eadem missa ante matrimonium, sed implenda post matrimonium dissolutum, potest non posse à marito irritari: quia hæc nullo modo pertinente ad maritum præsentem, cum sint facta ante, & sint implenda post plus potestatem, ut quid simile diximus de Religiosis a n. 40.

52. Illa exceptio pro votis uxorum, immo & servorum, est notata digna: probabile enim est, vota personalia foemina, vel servi, facta in impuberrate, vel tealia facta, dum nimores sunt, posse irritari à superveniente marito, vel Domino. Ita Less. lib. 2. c. 40. d. 15. n. 92. Sanch. lib. 9. de matr. d. 41. num. 4. & 5. Ratio est, quia Maritum, & Dominum succedere uxori, & servo, vice parentis, vel Tutoris, Curatoris, quando ij ordine predicto non adiungit, non est improbabile.

53. Si votum uxoris missum fuerit de licentia vii, poterit deinde à viso irritari: Idem quæri potest de servis. Respondet cum Castr. t. 3. tr. 15. d. 2. p. 3. § 2. n. 6. si anera fuit licentia, poterit: quia præsumitur data ad suum beneplacitum, ut nimor quæminus potest, si præjudicaverit, at si addita est promissio non revocandi, adhuc validè poterit irritari in nostra sententia vir. Ita ibid. (nam de Domino respectu servi dicam mox num. 55.) quia semper remaneat caput uxoris, nec edere hunc iuri capitis, quod habet, potest. Dico, validè; nam, ut vietur peccatum utique in mea sententia veniale requiritur causa. eo modo, quo supra diximus de Religionis, n. 37.

Vota Mariti.

54. Vxorem posse solum irritare vota Mariti, matrimonij tempore missa, sibi præjudicantia, ut longè peregrinationis (excipiunt Doctores, & Castr. l. c. 2. p. 6. n. 9. Less. ibid. Hierofolymitanum in Terra Sanctæ subedium, vel contra heretices, & infideles) casitatis, immoderata elemosyna in damnum familie, &c. docet communis, & vera sententia. Ita Less. lib. 2. c. 40. d. 15. n. 98. in 2. edit. & meritò: quia vir non subicitur quod voluntatem uxori, sed solum quod materiam promisum, si sit matrimonio præjudicans. Inter haec præjudicantia vota meritò numerantur, Suan. lib. 6. de voto, c. 4. n. 8. & 12. Less. lib. 2. c. 40. d. 15. n. 9. Bon. d. 4. q. 2. p. 7. §. 2. n. 17. immoderata abstinentiam, nimias preces, similiaque, mutuam habitationem, reddendique debiti obligatio nem impeditia spām propterea addunt, posse etiam irritare votum de susceptione habitus Eremitæ, seu tertij Ordinis S. Francisci, quia ob horrem vestis (sunt) se traheretur uxor à debiti petitione. Vota mariti missa ante matrimonium, posse item ab Vxore dumtaxat suspendi, si sunt præjudicantia, colligi potest ex dictis.

55. Sed quid? Votum mariti factum cum licentia uxoris, poterit ab eadem irritari: Respondet cum ille ibid. si dedit uxor meram licentiam, posse; quia, ne sibi plus nimio præjudicetur indicatur dedita ad suum arbitrium. At si promisit non revocare, irritare nec licet, nec valde potest. Sic ibid. Ratio est, quia ideo uxor potest vota quedam mariti irritare, quia sibi sunt prædicantia: at per promissionem non revocandi à marito acceptam, ejusmodi præjudicio uxor cessit: ergo, &c. Confirmatur, quia idem docent Doctores cum Sanchez lib. 4. in dec. c. 27. num. 21. fin. Castr. ibid. de dominio respectu votorum servi, si quando Dominus concessit ei licentiam votelli cum promissione illam non revocandis & meritò. Sicut enim potest Dominus integrum libertatem seruo concedere, quam concessam, & acceptatam revocare non potest; ita poterit concedere libertatem circa partalem materiau, quam seruos vocat, quam ubi concessit, seruosque acceptavit, revocare utique non poterit. Ita ergo in casu nostro, &c.

Cap. XVI. De Obligatione Voti.

159

56. Si ex mutuo pacto convenient conjugari, si invicem promittant non revocare votum, v.g. Casu Religionis, an adhuc possint pacto ex utroque confesso refuso, sibi votum invitem irrari; Vide quod Bannez lib. 4. in Dec. c. 34 n. 25. & lib. 9. de matr. d. 40. a. Calixt. Pal. t. 3. tr. 15. d. 2. p. 6. n. 6. nos enim ad Annuntiam, noctram de suis Votis resolutionem nimis diu agitant, regredi tempus monet.

Difficultas Sexta.

Ad Repetitio Votorum facta ab Antonio, obster, ne ea irritari valeant.

57. Dicimus Antonium idem capite ratificasse sua vota, quia confirmabat post irritationem à suo Patre exhibitum, adhuc illis obstringi: id nunc expendamus.

Dico primo. Ex eo, quid votens velit, vel incipiat et quod votum facere, vel alias factum, non centur illud rauum facere, seu confirmare. Ita Val. 2. 2. 4. 6. Lell. lib. 1. c. 40. dub. 14. num. 83. Ratio est, quia sola voluntas exequendi, in modis exercitio ipsa, non potest precedenti voto obligationem novam inducere. Unde, si quis votum aliquid tractum habens successivum, ut quod fiducie elemosynam distribuere, singulis Sabbatis jejunare, &c. & observasse, haec vota aliquandiu; si deinde votum fuisse nullum, vel irritabile, compereget, non propterea immutaretur ex illa obseruantia votum, nec tanto conformatur, vel in irritabile redderetur.

58. Dico secundo. Quamvis votum sapissimum quis immutaret, seu repetieret, non idem illud ratificatur. In Nav. 12. n. 7. Lessl. c. Sanch. lib. 4. in Dec. c. 30. a. 38. Ratio est, quia id nihil aliud fuit, nisi prius vinculum approbat, non verò de novo suscipere: quare si illud initio ab initio erat, infirmum remanebit.

59. Dico tertio. Tria requiruntur ex parte voten-
ti: 1. etiam voti obligatoriam ratificationem. Primo, ut votens sit consensu debilitatis prioris voti. Secundo, ut recte de novo se obligare firmiter, perinde ac si nunquam obligatus fuisset. Tertio, ut ita dispositus, voce, vel latente mente vota præterita reperatur, seu certè approbat. Ita idem. Ratio cui haec requirantur, est, quia se-
cundus remanent præterita vota ad protius modo, quo ante erant his positis, novam obligationem sine du-
bitatione contahant, necesse est.

60. Si immemor quis votorum antea emissorum, de-
nitio, & non ex vi prioris obligationis votum emitat, tuus erit votum enim votum recens suum novum obli-
gationem independenter ab antiquis, patit. Ita idem.
Dixi a. 5. 9. (ex parte voten-
ti) nam in nonnullis votis,
in solemissione, sicut etiam accidit in contrac-
to matrimonij, haec tria sufficiant, accidente et par-
te Religionis, vel alterius contraheantis acceptatione, &
qua ratione accedere possit, vel accessu presumatur
vite de professione apud Castr. t. 16. d. 2. p. 5. de matrimo-
nio apud Sanchez lib. 4. in dec. c. 30. n. 38.

61. Consequitur manifestè ex his, Antonium per
repetitionem suorum votorum, de quibus est sermo, vel
per assumptionem status Religionis, vota priora in impu-
bitate emissa, nequam ratificasse: quia eorum repe-
tatio, in modis exercitio; in errore validitatis suorum
votorum infinito sat fundamento nitiebatur, ut ex pro-
positione casus initio n. 3. clare constat; quare nunquam
poterat, si vivat, vel valde probabiliter ejus vice Tutor,

Conclusio.

Concludamus ergo breviter, Antonium regressum ad
fazolum, liberum esse, tum à voto Religionis, tum à
voto distribuenda elemosyna, emissis tempore impuber-
tatis. Ratio principia est, quia hac ejus genitor legitimi-
tate irritavit, nec ipse filius postea ratificavit valide. Ad
de, etiam Pater non irritaverit, posse nunc à Patrio
Curatore utrumque votum irritum reddi; cum ea vota
fuerint emissa tempore impuberitatis, quae irritare potest
pater, si vivat, vel valde probabiliter ejus vice Tutor,

Pars I.

seu Curator, & denique, aliis deficientibus, Mater, quæ
omnia ex dictis patent.

3. IV. De dispensatione Voti.

Quid sit, & qualis esse debet dispensatio.

1. Tunc dispensatur Votum, cum is, qui potestatem
tem habet, illud Dei nomine absolute relaxat;
feu remittit. Ita DD. mox c. nam si aliquid voti subrogat, tunc dicitur commutare; vel certè, si quod subrogat, minus est, quam quod voto fuerat promissum, dicitur
dispensationi intermixte commutationem.

2. Hinc videt irritationem, quia sit à potestate do-
minativa, quæ quis suo nomine potitur, validum esse;
etiam si sine causa: dispensationem sine causa non
illicitam modò esse, sed invalidam, quia sit à potestate
potest, quam habet Superior nomine Dei; Deus
etiam non approbat solutionem voti, temere, & sine ra-
tione factam. Ita S. Thom. Navar. Sotus, aliquis, quos
sequitur, citatque Suar. lib. 5. de voto. c. 17. n. 2.

3. Quid, si bona fide data est dispensatio, & deinde
invenitur fuisse sine sufficienti causa, validam erit. Af-
firmat Lessl. lib. 2. c. 40. a. 27. n. 119. & Sanch. lib. 4. in
dec. c. 44. num. 10. sicuti validam etiam erit, si dispensatio fuit
cum causa dubia, & ut sic explicata; sed deinde inveni-
tur nulla fuisse. Ratio est, quia pertinet ad Dei benigni-
tatem approbare, quod bona fide concessum, & accepta-
tum fuit, Negat Castr. Pal. t. 3. tr. 15. diff. 2. de voto p. 9. n. 4.
putans votum obligare, ubi comperta fuerit causa in-
sufficientia: ratio est, quia vero tunc nulliter Superior
operator est: utraque sententia est probabilis: ut be-
nignior: atque adeo, quia suavitati regimini Ecclesia
est conformior, lubenius excipitur. Quoà n. dicimus
de dispensatione, digendum proportionaliter de com-
mutatione est.

Portd tria breviter, ut in materia Juramenti fecimus,
sunt hic examinanda. A quo, ob quas causas, & quæ
Vota dispensari possunt.

A Quo.

4. Pontificem Summum in omnibus votis dispen-
sandi potestatem habere, nimis certum est. At Archie-
piscopos consumatus, licet nondum consecratus, & non
dum accepto pallio, Episcopus item solùm consumatus
(sed utique post acceptam possessionem, ex cap. in-
junctione, de cler. inter extrav. cap. Azor. p. 2. lib. 3. q. 9.) Ca-
pitulian, Sede vacante; Abbotates, qui juridictione Epis-
copali gaudent; Legatus Pontificis in sua Provincia;
Prælati Ordinum exemptorum; Penitentiarius Summi
Pontificis in votis non reservatis; (quæ haec sint, dicam
mox num...) respectu suorum subditorum habent potes-
tatem ordinariam ad dispensandum. Ita Sanch. l.c. 3. a.
n. 4. Delegatis vero habent: Primo, Vicarij Episcopi;
vel Capituli, Sede vacante: modò adertas debere dele-
gationem esse speciali, cum non sufficiat ipsa Vicaria-
tus constitutio. Ita Sanch. ibid. num. 1. Merolla t. 3. d. 7. c. 6.
d. 17. & c. 7. n. 33. Secundò, ij, quibus praediti Pontifex,
Episcopus, &c. commiserint. Parochum ex se non puto
habere ullam potestatem in dispensandis votis, ut & in
juramentis: Sic Sanch. lib. 8. de matr. diff. 9. n. 27. Nec
enim is possit aliquid in dispensatione jejunij, vel operis
servilis die festivo, ut suo loco dicemus; non tamen in
prædictis, quia pro jejuniss & operibus introducta est
consuetudo, ut Parochi possint; non vero pro votis, &
juramentis.

5. Archiepiscopos, quoad Episcopos sibi suffraga-
neos, habet potestatem ordinariam dispensandi in votis,
nullam vero quoad ipsorum suffragancorum subditos,
nec dum eos non visitat, nec dum visitat: si Sanch. lib. 4.
in dec. cap. 3. 8. a. n. 9. Illud Archiepiscopo non denegatur,
ut scilicet possit dispensare predictis suffragancorum
subditis in eo casu, quo alicui Episcopus, causa subsi-
stente, denegaret, injustè voti dispensationem, via
apud Avilam, Henr. Laym. lib. 5. tr. de voto. c. 8. n. 7. aliis-
que passim.

O 2

6. Sed

6. Sed quis dispensabit Episcopum in suis votis; Respondeo, vel Archiepiscopos, cuius est suffraganeus, ut modo dixi, vel poterit ipse secum dispensare, vel de- nique committere suo Confessario, ut etiam extra Con- fessionem dispense. Pari modo, Praelatum inferiorem regu- larem dispensabit Superior, v.g. Provinciae Recep- tem: vel ipse Receptor sibi; vel denique committat suo Confessario, ut id etiam extra Confessionem faciat: Ra- tio horum omnium est; quia, cum non repugnet hanc jurisdictionem dispensandi exerceri in eipsum, sive me- diate, sive immediata, cum haec sit voluntaria, & non contentiosa, nec ex se sit Sacramentalis, qua requeat distinctionem personarum; & ex alia parte dicti Praelati habeant plenam dispensandi in votis jurisdictionem, nec, quoad hoc, restriktam, ut supponimus, non est a no- bis restringenda. Ita Sanchez latè lib. 8. de matr. d. 3. contra Suar. tom. 2. de rel. lib. 6. de voto, cap. 11.

7. Quid de iisdem Praelatis exemptorum, quoad suos Novitios? Respondeo: hos posse suorum Novitiorum vota dispensare, vel commutare probabilis est, cum Rod. Lef. Bon. Sanchez apud Castr. d. 2. de voto, p. 10. n. 3, quia in eos habent omnem potestatem jurisdictionis, domi- ipsi sunt subditi; esto non habent potestatem dominativa, unde corum vota irritare non valeat. Nec tam- men iisdem Novitios negatur posse ab Episcopo (cerre- co, in cuius Diocesi domiciliū habent, ex Sanchez lib. 4. in Dec. cap. 3. n. 19.) dispensari; quia ante professionem, non desinunt esse Episcopis subiecti.

8. De Praelatis, & Confessariis ceteris Regularibus, quoad facultates, cum Religiosi nullam habeant jurisdictionem ordinariam in corum vota, an nihilominus ha- beant delegatam ex privilegiis, mox ex citandis a n. 46. colligetur.

9. Superest innire aliquid de Abbatissis. Afferro Abbatissas non posse dispensare, nec commutare suorum Monialium vota, licet eadē (quod est plus) possint ir- ritare. Ita Rodri. in comp. resol. 2. num. 12. Sanchez lib. 4. in Dec. c. 39. n. 7, aliisque. Ratio est, quia irritatio provenit à potestate dominativa, quā ipsa gaudent in subditis (non verò in Novitias, ut supra, c. 1. c. 5. n. 33. diximus) at dispensatio, & commutatio ortum ducit à potestate ju- risdictionis, quā de facto carent Abbatissas.

Ob quas Causas.

10. Regula generalis, & brevis esto: illa cause sufficiunt, quae obstant executioni voti. Sed ecce nodus. Ecquenam sunt ejusmodi? Non valet id melius dignisci, quā prudentis arbitrio; quod certè lucem concipi ex examine aliquatum, ex quibz cetera poterunt non difficulter expendi, quas jam subjicio.

11. Primitio tamen, Primū, quando causa, considerata gravitate voti, etiam ipsa gravis est, vel plures leve- satis gravem constant, absolute concedi posse dispensationem, quando adeat quidem causa, sed expensis omni- bus, non adeo sufficiens, tunc admissandam aliquam esse commutationem, hoc est, subrogandum aliquid operis boni, quod dispensandis iudicio voti gravitatem com- pensat, prudenter possit.

12. Primitio secundū, stante causa, obligari Praela- tum ad concedendum dispensationem. Ita Sanchez Castr. citandi, aliisque passim: quia potestas dispensandi ipsi data est ad subditorum bonum; ut contra dispensare in voto gravi sine causa, est morale, ex Sanchez. in Dec. c. 45. n. 3, quia juxta dicta n. 2. usurpat authoritas sibi nō concessa. Porro causæ ad dispensandum sunt sequentes.

Imperfecta Deliberatio.

13. Hæc sufficiunt dat causam, etiam sola. Ita Suan. de Rel. 1. 6. de voto, c. 17. n. 8. juncto n. 14. Castr. 1. 3. de voto, p. 9. c. 6. contra Val. ibid. cit. quidquid aliqui Doctores dicant, qui ad sufficienciam petunt, ut præter imperfecta deli- beratione, adsit alia causa, quale esset, v.g. periculum violandi votum, magna ejus difficultas, &c. Ratio, quod sola sufficiat, est; quia hoc ipsum periculum violandi, magna-

qua difficultas, qua ab iis Doctribus requiruntur, regu- lariter intervenient, vel timentur in eo, qui minus voluntarii, per imperfectam p̄spite deliberationem, vovit.

14. Potest autem ejusmodi imperfecta deliberatio- tribus modis evenire: Primū, ratione ætatis, ut cum quis in pupillari, vel minis capaci ætate votum emisit, poterit epm tunc votum etiam fine commutationis ad- missione dispensari. Sic Castr. lib. n. 8. Sanchez. l.c. 30. & lib. 8. de matr. d. 20. n. 13. Ratio est, quia benignitas est Dic non ita rigide acceptare votum in tenera ætate concep- ptum, ut nequeant Superioris remittere. Quod autem imperfectior est ætas, èd major erit causa, quia de ma- jore involuntario timerur.

15. Secundū, cum Sanchez lib. 4. in dec. c. 45. n. 30. Castr. l.c. 9. ratione turbatæ mentis, ut cum quis ira, tristitia, metu oppressus, imprudenter votet. Huc facit ex Laym. lib. 4. r. 4. & 8. n. 5. faciliter, seu levitas levendit, ut confu- vit esse in feminis, aliisque timidæ naturæ. Ratio est, quia in ejusmodi non omnino voluntariis votis, non est multa affectio ad rem promissam; quare semper aderit periculum illa violandi.

16. Hinc, si quid vovisti ob timorem mortis, v.g. nau- fragij, vel cuiusque alterius mali, dispensationem im- petrare, licet vales: nam tamen hic timor non sit in- cursus ad extorquentum votum; præstat tamen regulatice, ex Sanchez lib. n. 31. Castr. l.c. n. 9. sufficientem cau- sa dispersionis: quia cum immatura deliberatione sic vo- veri solet. Dico (regulariter) si enim matura fuit deli- beratio, jam non erit ex hoc capite causa sufficiens. Si ve- rò vovisti ex timore incusso ad extorquentū votum, cau- sa sit dubius habet sufficientem ex Sanchez lib. n. 32. imò etiā timor levis fuerit; probable esse votū tunc non obligare, adeoque non egere relaxatione, sup. lib. 1. c. 2. n. 3. diximus.

17. Testiò, ratione erroris, vel dolis in causa im- pulsiva voti. Ita Castro Pal. l.c. n. 10. (nam si sit error in causa finali, vidimus supra, cap. 13, que ratione votum sit irritum) vel in aliqua voti conditione. Ratio est, quia error, vel dolus minus sine dubio voluntarium; licet fa- teat admissandam hic esse aliquam commutationem; quia votum jam supponitur, quod principale, fatis esse voluntarium.

Dificultas notabilis exequendi Votum.

18. Si haec non fuit prævisa, quamvis non sit tanta, ut bolere possit obligationem voti; tamen ab benignitate Dei spectat, ut saltem sit causa dispensandi: sic Sanchez. Castr. c. 3. citas l.c. n. 13. Si vero fuit prævisa, refugiunt ali- qui concedere esse causam sufficiens tempore tamen regulatice sufficiensem esse; quia semper multò difficultior ap- prehendit res, quando ipsa executio, quam quando re- mota, providetur facienda. O quoties dum mente, & co- citione soli præliamur, in quæque menti obvia pericula sumus; ad quorum tamen primum occursum statim ex- pellefimur, & terga etiam nolentes vertimus!

Dannum temporale: ubi, quid de Eleemosyna?

19. Voti executio tibi causa est danni, vel tui, vel publici, vel tuae familie, &c. sufficiente causa instructus, dispensationem voti petis. Sic Sanchez. l.c. c. 49. n. 50. & 51. Castr. l.c. n. 13. & 16. Hinc longæ peregrinationes, au- fera jejunitia, si te, vel familiam notabilitatē lœdant dant sufficientem causam; quia tibi providere, vel familiæ, ad charitatem pertinet, pietatemque. Huc reducitur causa dispensandi in castitatis voto, ne quis castè vivens morbo continuo forte divixerit, ne familia illius pereat, ne iniurie graffentur inter Cives, quando dis- pensesato voto, his malis matrimonio occurri speratur; Si causa est merē temporalis, ut accidit in dicto morbo, illius familiæ conservatione, &c. ut ipso non omnino sufficiente, semper erit aliqua commutatio admissanda; sic enim in praxi servat sacra Pœnitentiaria. Ita Sanchez. l.c. c. 51. & 52.

20. Quid de larga eleemosyna, datne ea causam dispen- san-

diffundandi vota; Si enim vovens ut sibi dispensetur in votis, verbi gratia, jejuniis, elemosynam offerat ad operas pietatis ex sola hac causa a jejunio dispensari. Respondeo negativo, cum Sanchez loc. cit. num. 17. quamvis cum ea sufficiat ad commutationem, quia elemosyna commutatur certe inter opera bona in qua potest bonum opus voti commutari; non tamen sufficit ad dispensationem, quia dispensatio requirit aliquid obstante conditione voti, quod non afferit quacumque oblatione elemosyna.

Damnum spirituale.

21. Si tibi facta est materia voti inutilis, vel mala, impediret maius bonus, ut si votum sit tibi causam minime spiritualis, sufficientem habes causam pro dispensatione. Tale esse Votum Castritatis in conjugate difficultate enim in tanta Conjugij occasione cohibere quis vel calpa se potest. Tale item est idem votum, quando vel fragilitate, vel etiam ex malitia a te sepe illud, vel etiam violandum, notabiliter impetreret: sic Suarez 4.2. de Rel. lib. 6. de voto. 17. num. 12. Sanchez. Lc. num. 44. & 45. quia posito, quod ex quocumque capite tibi votum inutile, vel perniciem eff. congruum est, ut pia Ecclesia tanto malo labiueniar per dispensationem.

22. Huc reducio, si speciebus aliqua major utilitas spiritualis vovens per concessam dispensationem: sic Suarez 4.2. o. Sanchez. Lc. n. 38. nam id dat causam sufficientem quia per votum principaliter bonum spirituale votum intenditur.

23. Huc item pertinet quando vovens multis scrupulis in voto exequendo divexus erit enim damnum spirituale eff, cui pluia est succurrere. Sic Sanchez. Lc. n. 43.

Dubium.

24. Si sis dubius, an intentionem habueris vovendi, in votum impedit minus bonus, an ex execuzione voti vel omnino, dampnum impendeat, an votum impleveris, de fatis, superque dispositus es ad dispensationem. Ita Castro Lc. n. 11. & 14. citans Suarez & Sanchez, quia benignitas Dei petet, ut in obligatione incerta facilis sit eam remittendi. In modis in aliquo dubio ex his votum non obligue, dicamus et supra. lib. 1. c. 3. §. 7. verb. Votum.

Commoditas Noventis.

25. Illud non admitto, solam commoditatem esse causam sufficientem licet enim hoc sufficiat ad commutationem, ut alacrius Deo serviator: at fatis nequamcum ad dispensationem, quia ad hanc requirit causa oblationis executionis voti, qualis certe mera commoditas non est.

Quae vota?

26. Omnia vota, quae non sunt in praetudicium voti, possunt dispensari ab Episcopis, Episcoporumque jurisdictionem participantibus; prater quinque, Castritatis perpetuae, Religionis, triunquis peregrinationum, nempe Hieropolymitanarum, Compostellanae, Romanarum, devotionis causa. Ita DD. mox cit. & passim. Quoniam vero reservatio odiosa est, utsopus ordinariam potest restringens, erit stricte interpretanda; ita ut quinque vota tunc reservata intelligantur, cum sunt difficile talita Azor. Sayr. Less. aliquique apud Castro Pal. num. 3. et d. 1. de voto, part. 1. i. num. 1.

27. Unde vota dicta peregrinationum non devotio nisi causa referata non sunt, nec votum Religionis non approbat, nec Castritatis non perpetua, nec votum non constitutio matrimonium, non fornicandi, non se polluendi, non tangendi turpiter mulierum, non petendi debitos in Conjugatis, non petendi dispensationem de Voto Castritatis perpetuae, & similium: quia non sunt absoluere & stricte vota reservata. Ita Sanchez lib. 4. in Dic. cap. 40. num. 77. Pont. reputat probabilem lib. 8. de maria. cap. 8. §. 1. num. 27.

28. Idem dic de quibusdam circumstantiis voto re-

servato à se annexis, v.g. de voto illarum trium peregrinationum pedibus, vel de voto Religionis statim, vel de voto Religionis stricte: Ita idem, quibus additum Navor, lib. 3. conf. 41. de voto, in 2. edit. non enim sunt reservatae illae conditions, pedibus statim, stricte; quare potuerunt dispensari ab Episcopis, remanente tamen substantia dictorum votorum, que certe reservata est.

29. Dixi autem, quae non sunt in praetudicium tetragrammaton namque sunt in hujus praetudicium, an possint dispensari, diximus supra, §. 3. num. 2. & 3. & dicimus mox cap. 17.

30. Quod de Voto disuncto; Si quis, verbi gratia, votet vel Castritatem, vel Jejunium; Dico non esse reservatum. Ita idem; quia libertas, quam is habet eligendi patrem non reservatam, facit, ut totum ejus votum absolute à reservatione sit liberum. Quid, si pars reservata redditum illi impossibilis: ut in dicto votum gravem infirmitatem incidat; unde jejunare non possit? Adhuc dico partem alteram non remanere reservatam, quia per accidens est, alteram eligi non posse. Ita idem, quibus additum Laym. lib. 4. dicit. 4. c.c. 8. n. 12.

31. Quid denique, si es elegerit partem reservatam; haec post electionem, tunc reservata? Dico, si elegisti per novum votum, reservata utique erit, ut ex se patet: at si elegisti absolutem sine novo voto, potu non esse reservatam, quia sic remanet in sua primaria natura.

An vota conditionata sint reservata? Vbi An materia subrogata pro voto reservato, sit reservata.

32. Occurrunt huc tres difficultates: Primum, votis verè conditionalibus, & penitentibus in materia reservata. Si quis ita, v.g. voveat: *Agmitto Deo castitatem ob amorem hujus virtutis, vel ob amorem Dei,* est votum absolutum, & certo reservatum: at si voveat in hunc modum: *Si à Deo imperaverem *Sicutatem*, et Religionem promitto,* dicitur votum conditionatum. Si vero in hunc modum: *Si iuxero in panem vovo castitatem,* dicitur votum penale. Quæritur jam, an hæc duo vota conditionale, & penale sint reservata? Addidi autem illud (vere) propter dicta supra, c. 1. §. 2. n. 1. & 2. & huc notat. Castro d. 2. p. 12. num. 17. de voto.

Respondeo, probable quidem esse ex Sot. Azor. Pont. aliisque apud Castro. Lc. p. 22. n. 14. hæc vota, saltem adveniente conditione, subfata reservatiōni, quia tunc translati in absoluta esse etiam probabile, ibid. & tutum tum ante, tum post conditionem impleram, reservatiōni nequam subjici. Ratio potissima mihi videtur esse, quia eiusmodi vota, cum sint sub conditione de futuro, imbutunt imperfectum consensum, ut potest dependentem à futuro eventu; adventus autem conditionis non facit, quin consensus fuerit imperfectus, nec ejus naturam mutare potest; ergo, licet ea vota transiant, quoad alios effectus ipso absoluto, etiam semper primavam imperfectionem retinent, atque adeo non subjacebūt reservatiōni, quæ cum sit odiosa, cadit solum in vota perfecte voluntaria. Addi dictum à nobis supra. lib. 1. n. 3. §. 7. de Voto, n. 15. fatentibus Doctoribus, votum, de quo est dubium, an reservatum sit, reservatum non est; quia reservatio est odiosa, unde & stricte interpretanda; at nemo negat, saltem dubium esse, an hæc vota sub conditione, vel sub pena afficiat reservatio; ergo ab illa erunt immunia.

An materia subrogata pro Voto reservato, sit reservata.

33. Secunda difficultas: An quando Pontifex commutat votum reservatum in alias pias actiones, v.g. votum Castritatis in Jejunia, et inquam, ipsum opus subrogatum, putat jejunium, sit reservatum, an potius ab Episcopo, similèque jurisdictionem participantibus dispensari queat, vel commutari?

34. Dico, non esse reservatum, dispensarique, ut communari posse. Ita Sanchez, Castro Pal. mox cit. P. Bard. in Bull. Cruc. p. 2. cr. 7. c. 2. sect. 5. §. 4. aliquie ab ipsis citati.

O 3 Rati

Ratio præcipua sit, quia ejusmodi opus submissum nec ex se est reservatum, nec ex Pontificis nova reservatione.

35. Dices; At per regulam Juris leg. unica, C. de re uxoriarum actione, cap. Ecclesia 1. n. lite pendente: Subrogatum sapit naturam ejus, cuius loco subrogatur. Sed tacilis est Responsio, id verum esse in favorabilibus, non in adversis. Alias responsiones vide apud Sanchez lib. 4. in Dec. c. 46. & Castr. Pal. t. 3. tr. 15. d. 2. de voto, p. 111. n. 5.

An jejunium subrogatur voto Castitatis perpetuae, ceteris perveniente anno sexagesimo etatis, & familia. Vide infra, lib. 4. c. 5. de Iesu, §. 7. a 129.

Vide etiam de Lugo lib. 4. Resp. mor. 41. ubi recte non potenter commutationem, vel dispensationem materiae subrogatae cilibet voto, multò magis reservato, debere explicare ipsum votum; ut scilicet dispensans, vel commutans gravitatem vinculi cognoscat, nec plus aquo de promissione temere remittat.

Vota reservata, an aliquando ab inferioribus Papa dispensatur?

36. Tertia difficultas. An adsit aliqua exceptio, ita ut Episcopus, aliisque similis jurisdictionis, valeant in aliquo eventu dispensare, vel statim commutare vota reservata? Assero adscit quatuor. Prima habetur à necessitate, Secunda ab imperfectione voluntarij, Tertia à consuetudine, Quarta à privilegio: habe de singulis.

Necessitas.

37. Petrus voto Castitatis astrictus Bertam virginem violavit, cuius honor, nisi Petrus eam ducat, nequit reparari. Tamen expectanda sit Summi Pontificis dispensatio, statim interim, ne à cognatis alterutrius res impediatur. Idem erit, si Petrus morti proximus, ni Bertham duceret, relinquaret filios ille, sicutos, vel orientur graves discordia inter cognatos, vel familia. Poterit tunc inferior Papa verbi gratia, Episcopus dispensare? Respondere cum Less. Suar. Pont. Barb. Sanch. apud Castro Pal. d. i. f. 2. p. 12. n. 4. posse ex praesumpta Pontificis voluntate; sic enim bonum Ecclesiæ regimen postulat, ut in extraordinariis hujusmodi urgentibus causis non defit remedium. Hanc potestatem non concedi privilegiatis, mox dicam n. 49.

38. Nota duo. Alterum: Si posset esse recursus ad aliquid, cui specialis facultas a Papa dispensandi in reservatis commissa fuisset, non posse tunc Episcopum docet sententia communior. Ita idem apud eundem n. 5. quia tunc non esset urgens necessitas, jam enim in promptu esset, qui adiri posset: At probabile puto, etiam tunc Episcopum posse. Ita Hent. lib. 8. de pœn. 10. n. 1. & lib. 12. de mai. c. 3. n. 1. Aivil. de cens. 2. p. 7. d. 1. d. 6. not. 4. aliique; quia per accidens est, quod ejusmodi potens delegatus præstolo sit; nec inde tollitur ab Episcopo potestas, quia valde ampliæ gauder in casibus hinc necessariis.

39. Alterum: Potest tunc Episcopus id dumtaxat, quod necessitas postulat, & non amplius, quare mortua haec uxore, verbi gratia, non licet Petro aliam dictere; atque si idem fornicietur, si se polluat, si adulteret, addet hujusmodi peccatis peccatum contra Religionem, id est, contra proprium votum; quia hoc non fuit dispensatum, nisi ad effectum illius peculiaris matrimonij.

40. Quid, si periculum, quod imminerer, esset spirituale, v.g. rationabilis saepe timor violandi votum, dum expectatur Papa rescriptum? Respondeo, multò magis judicandum propter eandem posse Episcopum: Ita idem apud eundem Castro Pal. l. c. n. 4. sed puto hunc casum, praesertim in nostris regionibus, non valde Româ distantibus, carum fore; quia non longa est mora, quâ te continevere debeas.

Imperfectione voluntarij.

41. Si Votum reservatum, v.g. Castitatis emitteatur ex mente, etiam levi, incusso ad extorquendum votum, quamvis ex sententia aliorum sit validum (nam in probabilissima non esse validum, supr. nos docuimus) non esse

tantum reservatum iidem fatentur. Ita Nav. cap. 12. n. 69. Less. lib. 2. c. 4. d. 18. n. 127. quia votum per injuriam extortum non presumitur ita à Pontifice approbari, ut reservatum velit, ne scilicet is iniuriant favere videatur.

Guttierres lib. 2. Canon. questionum, c. 12. n. 49. aliique apud ipsum, omnia vota reservata emissa ab iis, qui sub dominativa potestate vivunt, posse putant ab Episcopo dispensari; quia si irritari possunt ab iis, quibus subduntur, non est credibile Pontificis ea sibi reservare voluisse. Sec. quia potestas irritandi est satis diversa à potestate dispensandi, unde, non valet illatio unus ab alia; nec Sanc. nec Suar. nec Castro Pal. d. 2. de voto, p. 12. n. 12. citans Suar. Sanc. eam sententia admittunt: nec igitur ego.

Consuetudo.

42. In iure nulli, ne Legato quidem à latere, ex Calixt. lib. n. 1. concessa est facultas dispensandi in prædictis quaque reservatis. At concessâ alicui ex legitima consuetudine? Invenio Episcopos, similique jurisdictione fungentes, posse ex consuetudine ob incontinentiam periculum dispensare ad petendum debitum ei, qui castitatis votum emisit, si sit conjugatus: Verum id clarior indiget explicatione, quam sequentibus dictis jam subdo.

43. Dico primò. Ei, qui cum sit solitus, emitteat castitatis votum, nullus nisi Summus Pontifex dispensare votum potest, nec absolute, nec ad effectum contrahendi matrimonium. At si idem, non obtenta dispensatione, nihilominus (certè cum peccato) contrahat matrimonium (quod certè est validum, quia supponimus hoc esse votum castitatis simplex) etiam nondum consummavit, poterit Episcopus dispensare ad petendum debitum, manente voto firmo, quoad cetera alia, v.g. ad non fornicandum; ad non se pollendum, ad castitatem servandam, mortuo conjugi, &c. Atque hic est casus, qui ex consuetudine concessus est prædictis Papâ inferioribus, ex omnium sententia.

44. Dico secundò. Ei, qui post contractum matrimonium votum castitatis emisit sine licentia conjugis, qui non cessiteri juri petendi, potest Episcopus dispensare; sed tunc non dispensari, nisi iure proprio, cum hoc non sit votum castitatis absolutè, sed partialiter, scilicet non petendi debitum; absolutè enim castitatem nulliter votet conjugatus, cum is reddere semper debitum ex obligatione iustitia teneatur.

45. Dico tertio. Ei, qui castitatem vovit cum licentia conjugis cedentis juri petendi, vel quod idem est, si conjugatus, qui inquitu consensu idem votum castitatis emittunt, quamvis aliqui negent, posse Episcopum dispensare, quia si tunc tenentur non cohabitare simili, atque adeo non habent periculum incontinentia, quod est radix prædictæ consuetudinis; tamen probable judico posse, quia vivente conjuge, quamvis in alia domo, semper subest incontinentia periculum. Multò magis, quia cito hoc periculum fuerit radix, tamen occasione illius inducit est absoluta consuetudine, quâ in conjugatis possit modo prædicto ab Episcopo dispensari: patet, quia si esset ob solum, præciliusque periculum, non esset diversa hæc potestas consuetudine inducta, ab ea, quam urgente necessitate spirituali habent Episcopi, de qua diximus num. 40.

Privilegium.

46. Ex Privilegio posse Mendicantes, qui quinque communicata sunt participes, vota omnia secularium ad se accedentium, præter illa quinque reservata, dispensare, vel commutare, notum est omnibus. Tria autem ejusmodi privilegia reperio.

Primum est Pauli III, in comp. priu. Soc. Iesu; v. Comm. mutationi, n. 1. concedéatis Confessariis Societatis Iesu, posse commutare omnia vota, exceptis prædictis quinque. Et quidem Noster Pater Generalis hanc facultatem omnibus Confessariis iuxta Tridentinum approbatis communicat.

47. Secun-

Cap. XVI. De Obligatione Voti. 163

non in eorum locorum devotionem, sed ad alium finem emissis. Ad finem devotionis præsumitur, si de fide alio expresse non cogitur.

XII. Voto non petendi dispensationem ab alio, quam à Summo Pontifice.

XIII. Voto reservato penitenti, & conditionali, ob conditionem de futuro. Sed ex Ascanio Taburino loco cit. non dum implera conditione, at ex me, alii que, ut supra n. 32, vidimus, etiam post eam impletam.

Hac ex Ascanio Tamburino, qui *ibid. quest. 9. addit.* eum qui observauit à Pontifice voti dispensationem exequenda ab Ordinariis voti, inquam, cui valeat Praelatus inferior, vel Religiosus dispensare, posse huic gratia Pontificis renuntiare, & illam habere à Praelato hujusmodi, vel Religioso. Quod si Pontifex nolit dispensare, non paterit alius inferior nisi nova superveniente causa ex Sanch. lib. 8. de mar. d. 14. n. 5.

Non sunt tamen hic tria praeterritenda. Primo, dispensationem inter potestatem Episcoporum, & Religiosorum. Religiosi enim nunquam possunt propter urgentem necessitatem dispensare in aliquo ex quinque votis reservatis. At Episcopi possunt in omnibus quinque, si quando urgeat necessitas, atque. Pontifex non possit. Ratio differentia est, quia potest dispensandi ex vi urgentis necessitatis, fundatur in jurisdictione ordinaria, quam habent Episcopi; at quoad seculares, hac non fruuntur Religiosi.

50. Rufus Mendicantes possunt exercere sua dicta privilegia circa omnes Fideles ad se accedentes, agunt enim Summi Pontificis nomine: at Episcopi, quia per suam jurisdictionem agunt, extra suos dicentes annos se extenderne nequeunt.

51. Præterea Episcopi possunt suam potestatem dispensandi, & communiandi aliis delegare, quia in ipsis haec potestas est ordinaria: an Mendicantes non item, quia delegatus non potest suudelegari, si ejus sit industria electus, Adyerto tamen cum Pellizar. l. c. num. 143, cit. Laym. lib. 4. tr. 4. cap. 8. num. 27. possit Religiosum haec uti forma cum suo præsidente: *Commuto tibi hoc votum in opera, que vir ille doctus tibi designaverit, cuius sententia vole te stare: posse, inquam, quia id non est delegare, sed prudentia alterius uti ad statuendum materiam subrogandam.*

52. Convenient tamen primò, quod utrique possunt vota commutare, vel dispensare extra Sacramentum Confessionis: sic Sanch. l. c. alii, iudic. & absentibus, ex Pelliz. l. c. 170. quia nec pro Episcopis à jure ullo, nec pro Religiosis à clausula ulla exercitium ejusmodi potestatis ad forum Sacramentale restringitur.

53. Secundò, quia diximus supra n. 32. Vota conditionalia, & penitentia non censeretur reservata, id est hic consequenter advertimus illa omnia tum ab Episcopis suo jure, tum à Religiosis per privilegia posse dispensari, vel computari: id quod certè amplissimam potestatem continet, ut considerari patebit.

54. Tertiò; quia item diximus num. 42. ex consuetudine posse Episcopum dispensare votum castitatis conjugati ad petendum debitum; cum Regulares habent, ut modo diximus num. 47. privilegium dispensandi ea, quæ potest Episcopus, consequenter idem Regulares poterunt cum conjugatis, quod possunt Episcopi; idque non solum ex vi privilegij *viva vocis oraculo*, de quo dictum est num. 48. sed etiam ex vi privilegij Bullati dicti n. 47. Sic Sanch. Hurtadus, Henriquez, Rodriq. Cord, quos citat, sequitur Quintanad. tr. 9. sing. 2. 3. & 4. Scio id negari ab aliquibus, quia (inquit) Episcopus non dispensat in hoc ex iure ordinario, sed ex consuetudine: scio, inquam, id, sed immixtum. negatur. Privilegium enim Mendicatum dicit, posse eos dispensare, in votis, in quibus potest Episcopus; & quidem recte omnes declaramus, in quibus potest ex vi jurisdictionis, nec solum ex vi necessitatis urgentis, quando non ex vi sua ordinariæ jurisdictionis, sed ex presumpta voluntate Pontificis dispensat.

On 4 At

164 Explicationis Decalogi Lib. III.

At Episcopus, posita dicta consuetudine, jam ex vi ordinariae jurisdictionis acquisitione per consuetudinem dispensat, ergo poterunt Regulares: Consuetudo enim dat jurisdictionem ordinariam, ut probat Sanchez lib. 8. de mar. d. 12. n. 4. cum contingat, de foro competenti.

Quid possit fieri circa aliqua vota res? Ita Bullam Cruciatam vel per Jubileum, insinuabitur max. §. 5. n. 1.

Facta dispensatione, an quis possit redire ad prius votum, dicetur item max. §. 7.

§. V. De commutatione Votis.

Quis commutandi potestatem habeat?

I. **H**abent finis dubio commutandi vota potestatem. Primo, omnes Superiores jurisdictione Episcopali potentes; Secundo, omnes Regulares, ut diximus a n. 47. Tertio, omnes Confessarij per Bullam Cruciatam, vel per Jubileum electi, modo n. 11. mos dicendo.

2. At enim vero: eo ipso, quod quis potestatem habet dispensandi, ceterum habere potestatem commutandi; Respondeo ita: quia quibus conceditur majus, concessum intelligitur & minus in eodem genere rerum: juxta illud: Cui licet, quod est minus, licet, quod est minus. Ita Sanchez lib. 4. in dec. c. 49. n. 28. Castro Pal. l. 2. de voto, p. 14. & tr. 25. d. unica, de Bulla Cruc. part. 10.

Quid contraria coipsone quod quis commutare potest, potestne dispensare? Respondeo, non ita, quia major potestas nullo modo continetur in minori. Sic idem ibid.

De commutatione in maius.

Quis?

3. Non solum predicti Superiores, & Privilegiati sed quilibet potest suum votum non reservatum, nec tertio praedictis, in melius commutare. Ita Navarr. Cou. Sayr. Val. Suar. Sá, aliqui apud Castro Pal. l. c. de voto, p. 15. n. 2. Katie et quia melius bonum Deus acceptat loco minoris, ut potest sibi gratius. Certè id non accidit in hominibus, quibus non eo ipso, quod aliquid melius est, placet magis. Regula autem ad discernendum, quodnam sit opus melius, videatur infra c. 17. §. 4. n. presentim 23.

Quis?

4. Omnia vota præter verè reservata, & præter ea, quæ in utilitatem terrij. causa sunt, & ab eo acceptata, potest quis, in evidenter melius commutare. Ita Navarr. Val. Sayr. Sá, Suar. Sanchez. aliqui apud Castro Pal. l. c. de voto, p. 15. n. 2. Dixi primò (præter reservata) non enim quis, v. g. peregrinationem Romanam fio in quodcumque aliud commutare, ne in aliud quidem reservatum, v. g. castitatem potest. Ratio est, quia eo ipso, quod votum est reservatum, subditus Superioris arbitrio, & non votantis dispositioni relinquitur. Excipe, nisi commutatio fiat in ingressum Religionis; quia propter humanae perfectionem status Religiosi, potest quilibet votum in illum mutari; quam exceptionem fecit Pontificis cap. scripure, de voto; sibi: Rebus fructu non habent, qui temporale subsequuntur in perpetuum noscitur ob Religionis subsequuntur.

5. Dixi secundò præterea, que in utilitatem terrij, &c. non enim, ex Sayr. Suar. Less. apud Castro Pal. l. c. de voto, n. 2. si quis forte vorvit dare, v. g. pauperi huic determinato eleemosynam decem aureorum, ilque acceptaverit, potest in aliquorum sententia in aliud melius opus, v. g. in Missas permutare; quia tunc acquisitum est ius tertio, cui non semper, ut modo dixi, quod melius est, placet. Dico (in aliquorum sententia): nam ceterum vide, quæ docui c. 7. §. 6. n. 3. & max. infra docebo c. 17. §. 2.

6. Quid, si votum ejusmodi acceptatum non fuerit? Ajo cum ille, possit commutari, ut ex dictis supra §. 4. n. 29. manifestum est. Nam propterea, si Calicem huius Ecclesiae pauperi vorvisti, nec ipsa, vel ejus Rector, aliusve legitimè acceptavit, potest pauperiori dare. Ita Sanchez lib. 4. in dec. c. 49. Less. 7. 6. Pont. aliqui apud Castro de voto l. c.

Ob quas causas?

7. Nulla causa ad explicatam commutationem in melius desideratur; siquidem, opus ipsum Deo gratius esse, facis causam præbe. Ita Navarr. Sayr. Azot. Laym. Sanch. Suar. alisque loc. cit.

De Commutatione in minus.

Quis, Quæ Vota, Ob quas causas?

8. Nullus, nisi qui potest dispensare propter Vota sive reservata, sive non reservata, in notabiliter minus commutare (enim sit in paulo minus, cum parum pro nihil reputetur, non minus, sed aequalē mora, & reputatio). Ratio dicti est clara, quia tunc admiseretur remissio patris voti, ac que adeo dispensatio. Vnde etiam sit, ut causam ejusmodi commutationis in minus, cædem debeat esse, que sunt dispensatione, nempe obstante executioni voti, suo loco, supra diximus. Quod si quis Superior, vel Delegatus ab ipso sine causa votum grave in notabilitate minus commutaret, v. g. Jejunium in quinque Pater & Ave peccatorum mortaliter, quia usurpare authoritatem sibi non cœclam, hoc est, potestatem dispensandi sine causa, non esse mentale diximus supra §. 4. n. 12.

9. Quid de validitate? Respondeo, Quando commutatio sit in minore authoritate Prelati, vel Delegati per Bullam, Jubileum, privilegia, etiam nulla subsistente causa, valet computatio; concipit tamen votens graven obligationem supplendi id, quod deest ad aequalitatem materie subrogatae cum promissa. Ita Sanchez lib. 4. de voto, cap. 3. 1. Ratio est, quia contractus permutationis, sicut & venditionis, non annulatur ex inæqualitate pretij, vel rei cum re; sed solum estonus supplendi id, quod ad æqualitatem deest: ita proportionaliter in causa permutationis voti. Eadem ratio idem persuaderet, si commutatio in minus sit propriæ autoritatis, sat enim erit implens, seu habere animus supplendi quod deest: vel certè res deat votens, ad prius votum. Hoc ex Sanchez, cui non omnibus consentit Castro Pal. l. 2. de voto, p. 17.

De Commutatione in aequale.

Quis?

10. Constat ex dictis Episcopos, Episcoporumque jurisdictione potentes, item Religiosos ex privilegio, posse etiam extra confessionem commutare vota non reservata in aequale, vel ex modo dictis n. 8. in quasi aequale.

11. Eadem, etiam extra confessionem, facultate potest Confessarius electus virtute Bullæ Cruciatæ; vel iubilæi: Verba Bullæ hæc sunt: Possunt eligere Confessores, &c. & illis vota omnia, (ultramariino Castri, & Religionis dumtaxat exceptis) in aliquod subsidium hujus expeditionis per eundem Confessarium commutari possunt. Verba iubilæi: Possunt approbatos Presbyteros eligere qui valeant vota quæcumque ab eis empta (Castitatis, & Religionis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare. Ex quibus verbis vides ad dandam licentiam petendi debitum ei, qui cum castitatis voto matrimonium contraxit non se extenderet, nec Cruciatam, nec Jubileum: quia ea licentia est partialis dispensatio voti facti castitatis, quod hic excipitur.

An elemosyna data ob Bullam Cruciatam, & an privilegium ipsum Jubilei, faciant, ut commutatio votorum licet, vel validè fiat in minus, similia; pertinent ad tractationem de Bulla, & de Jubile.

12. Iam vero, an quilibet propriæ autoritatem possit votum utique non reservatum in aequale sibi commutare, celebris est quæstio: Negat Suar. lib. 5. de voto, cap. 19. n. 1. Sanchez. l. 4. in dec. c. 43. n. 12. alios citans, quibus addit. Castro de voto, p. 15. n. 5. & communior sententia; quia quamvis opus subrogatum sit aequale operi promissum per votum: at eo ipso, quod hoc promissum, melius est, quam non promissum; ergo, si tunc quis commutare, convin-

Cap. XVI. De Obligatione Voti. 165

convincetur commutare in minus, quod non posse,
quod & diximus.

13. Affirmat Henriquez, lib. 3. do pax cap. 20. n. 5. &
lib. de indul. 20. n. 5. Manuél. tom. 3. fundame. c. 100. n. 4.

14. Interea, alioque apud Sanch. l.c.n. 18. quia si materia
est evidenter æqualis, non potest Deus non esse æqualiter
gustare ea ipsi laudabilitate, & æqualiter satisfaci.

15. Viraque sententia est probabilis: milii autem
probabilior apparat affirmativa: nam etiam homini per
negligere factis debitor, si ipse invitus non est: at invitum
autem Deus in opere æqualiter bono, satis ob suam
benignitatem presumere debemus, & ad argumentum
æ qualitatem respondemus, negando melius esse, quod
dicitur opus promissum, esto, quod promissionem
dicitur, sed quia ob benignitatem Dei jam satisfacti per
opus, quoad substantiam æqualis, illa ratio promissionis
renuntiatur, non est eis habenda amplius ratio: acuti, si
tibi debet decern aurores ex promissione, vel contractu,
dum autem eodem in frumento, juxta tuum beneplacito,
æqualiter lati facere dicor, non verò misus. Ad
remanere vinculum promissionis, quando fit commuta-
tio, mox dicam & seq. 2. & solum transferri in re sub-
rogatam: ergo ex hoc capite dicta res subrogata minor
pan erit.

16. Vnum tamen perdiligerent adverte, non tardib-
iliæ æqualiæ materiam voto subrogandam; quod non
est, quia bene circumstantias non expendit. Promisisti,
volumen servum Ecclesie, filium hunc Religioni, Calicem
Mun. non erit æqualis, si des des pro seruo pretium etiam
volumen, si offeras alium filium, si largias Calicem
magis prei, quam fuerit opus promissum: quia poterit individu-
uisse ille servus, filius, calix aliquid utilitatis, vel estimatio-
nis, per quod hic, & nunc finis eligibiores, quam quod
cunque aliud.

17. Redit denique notant Doctores, ne fallamur in
subrogando materiam æqualem voto, semper consulen-
dam esse ut aliquantum plus subrogetur: non solum quan-
to propria autoritate commutatur votum; verum
etiam quando id ex jurisdictione Superioris, nullam ad-
miserit voluntatis dispensationem exhibetur. Nihilominus
pro Superioribus, & privilegiis, est aliqua major be-
nevolia, quam mox leges n. 20.

Quæ vota?

17. Non modo vota non reservata: verum etiam
refractoria, deficiencia in aliquo, ut conditionalis; pena-
lia, & familia *sapra* §. 4. n. 32. dicta. Item omnia vota facta
in favorem terri, sed nondum accepta, commutari in
æqualis a prædictis Episcopis, Religiosis, electis ex Bulla
vel bullis Confessoris, possunt Ira DD. c. litt. B. adduc-
tis. à Cruce de Bull. Crue. d. 1. c. 6. d. ult.

De communicatione voti iura dixi, cum de commutatio-
ne parimenti: lege etiam Ludovicum à Cruce in explica-
tione Bull. Crue. d. 1. c. 6. d. ult.

Ob quæ causas?

18. In nostra sententia (quidquid sit in alia) in qua po-
nuntur quæ propriæ autoritate votū sibi commutare inevi-
tante æquali, causam satis levem requiro. Ita Henriquez, alii-
quisque citat, & sequitur Lud à Cruce in expositione Bul-
la Crue. d. 1. c. 6. d. 4. n. 4. Ratio est: quia ipsi opus subrogati-
um esse Deo que gratum, valde sufficiens est. Adeo re-
menire idem vinculum, licet translatum in re subrogata.
Quæ solùm levius aliqua causa tunc requiritur, ne impru-
denter motus propositum sufficeret autem pro causa, quod
dicitur votum per materiam a te subrogandam implebi-
tur, nihil certum est, propter rationem *nseq.* afferendam.

19. Dices: ergo pari modo; quando votum: sive per
Episcopum, sive per Bullam, &c. commutatur in æqua-
lis, levius sufficiet causa. Respondeo, ita profecto; nam
propterea sufficiemt esse causam, putant Doctores
apud Sanch. l.c. 50. n. 12. si commutationem quis petat,

sperans alacrius rem subrogatam executurus; id enim
benignitatem Dei commendat, allicitque fides ad
promptius votendum.

20. Dicitum est (inevidenter æquale) nam appo-
nendum, & disserim inter potestatem, quam habet
hic in re superiori, sive Ordinarius, sive delegatus, ab ea,
quæ diximus, ipsudmet privatum uti posse: Superior
enim, vel electus per privilegium potest commutare in
aliquantum minus; at vero ipse privatus in eviderter
æquale, sed certe moraliter, hoc est, prudenti judicio
æquale, quis enim actionibus possit, quænam sint
æqualia, vel inæqualia metaphysicè deliberare? Ratio
discriminis est, quia si privatus posset (ut certè ex no-
stra sententia potest) commutare votum in æquale, &
Superior, vel per Bullam electus non posset in aliquantum
minus, ad nihil inserviret Superioris jurisdictione, posset
enim Superior solum id, quod ex se jam haberet ipse priva-
tus vovens: Ut sit igitur proficia jurisdictione, & ut vovente
eleverunt nonnihil à Superiori, & à privilegiis dictis po-
terunt ab his in aliquantum miris eorum vota commuta-
ti. Vide quæ dixi c. 7. §. 4. a. n. 8.

§. VI. Praxis æqualitatis servanda in commutatione Votorum.

1. Opersum est suo momento expendere æqualita-
tem, vel quasi æqualitatem, quæ inter mate-
riam voto promissam, & subrogandam intercedere in
commutatione debet: nam propterea, ut *sapra* §. 5. n. 16
innui, confilium præbent Doctores, ut ad secundum item
conscientia semper ea fiat in aliquantum saltem magis.
Regula aptem hiujus rei certo datu nequit, quam pru-
dens arbitrium Confessorij, qui omnibus circumstantiis
expensis, æqualitatem, vel quasi in Domino constituerat,
concepit.

2. Primo, materia voti gravitas est ex se præsi-
dendo à vinculo, voti consideranda: sic Sanch. lib. 4. in
dec. cap. 5. 6. Ratio est, quia in commutatione vinculum
voti remanet, & solum transferri in opus subrogatum:
quare, cum non sit illud relaxandum, non erit opus hic
illud in lancem inducere. Non sic in dispensatione, in
qua vinculum voti omnino tollitur.

3. Secundo, non est spectanda sola excellentia virtutis,
quæ habet materia subroganda, ita ut melius sit
commutatio, quæ fiat in excellentiorem virtutis actum;
sed est melius ipsi voventi hic, & nunc quod seu pro
tempore, loco, dispositione ipsius.

Si flagellationem, v.g. ad domandam carnem vovisti,
melius erit, si illud commutes in jejunia, quam in Ora-
tions: quia jejunium magis, quam oratio, licet hæc sit
excellentior actus, ad carnis mortificationem conducit.
Ideo in frequentiam Sacramentorum omnia vota com-
mutari regulariter consilium esto; quia Sacraenta ad
bonum voventis melius, quam opera cetera, sunt utilia.

4. Tertiò, expende item difficultatem implendi
rem promissam, rem subrogandam; & in Peregrina-
tionis pericula, labore, expensasque proprias pro con-
do, & redeundo faciendas; quæ quidem expensæ ex
probabiliore sententia cadunt intra votum peregrinandi,
nisi expressè excluderis, vel nisi mendicando ire pro-
miseras.

Quarto, commutatio, licet convenientissimum sit,
non tamen est necesse, ut fiat in favorem ejus Sancti, vel
Ecclesie, cui factum est votum, quia supponitis pro-
missionem ab ea Ecclesia nondum acceptatam legitimè
fuisse.

5. Quinto, non est opus, ut votum personale com-
mutetur in actionem personalem, vel reale in realem,
neque ut actio subroganda sit æqualis in duracione, vel
numero, vel ut certo die fiat; postulat enim hæc aliunde
compensari.

6. Sexto, quando dilatio nihil minus de voto, nec
multum interest implere votum die destinata, modica
commuta-

166 Explicationis Décalogi Lib. III.

Communatione suppleri potest. Sic Lud. à Cruc. d. 1.c.7. d. 7. n. 3. Certe ego potenti communati jejunium hujus diei in alium , præscindendo ab aliqua peculiari circumstantia , facile concederem sine alio supplendo : quia tunc dilatior patrum, aut nihil demit de obsequio Def.

7. Sed occurrit difficultas circa votum conditionale penale. Diximus in communatione votorum expendendam esse gravitatem materia voti, ut illi communatione subiogetur opus aequale : cum ergo in voto conditionali penali adsit duplex materia, utraquen expendenda? Petrus, v. g. votum non ludere, quod si ludat vovet date quandam elemosynam, adest hic rotamateriam voti ipsa elemosyna, adest ipsa negatio ludi, que per votum istud intenditur, in communatione ergo bonitas non ludendi sola, an etiam bonitas elemosyna expendenda est?

8. Affero cum Sanchez ibid. à n. 30. si commutatio retatur, & facienda sit post implatum conditionem, hoc est, post Iudicium, utriusque, nimborum bonitatis non ludendi, & bonitatis elemosyna rationem habendum esse. Ratio est, quia ex una parte, non ludere, fuit res per votum directe promissa ; ex alia vero parte, ipsa elemosyna, purificata conditione hoc est, post Iudo, transit in rem absolutam promissam.

9. Si vero petatur ante completam conditionem, variant Doctores. Nonnulli negant esse etiam expendendam penam; id est, in casu dicto elemosynam, quia illa nondum est promissa, cum nondum purificata sit conditio. Verum, dico primò, esse expendendam non ratione sui sed ratione bonitatis directe promissa : explicabo probo. Votum non ludendi est gravius, si referatur ad penam illam dandi elemosynam ; quam si ad tam penam non referatur : gravius est enim sic promittere. Vovo non ludere, quid, si lusero, vovo elemosynam, quam solùm sic : Vovo non ludere ; ergo non est inveni, esse expendendam illam penam, ut videatur gravitas totius voti. Fatorum tamen eusmodi penam, scilicet in casu dicto, elemosynam non esse accipiendam hic secundum totam suam nobilitatem, seu gravitatem ratio est, quia, cum nondum sit inveni, sed à voluntate votantis, quoad futurum eventum adhuc pendas, multum sine dubio à sua gravitate deficit.

10. Denique subijciam hic alias communations approbatas à Doctribus, apud Sanchez lib. 4. in dec. c. 56. à n. 39. & Lud. à Crucis me cit. ut nimur faciliter, ad harum exempla, proxim communationum deducere varcat, qui legit.

Alique peculiares Commutationes.

11. Votum Hierosolymitanum cuiusdam pueri contatur à Pontifice c. Venientis, de voto, elemosynis, & ut unipuperi vota vita suetempore vovens providat.

12. Votum simile cuiusdam Episcopi comutatur, cap. Magne, edem, ut expensas eundi, redeundi, ibique comorandi integrè in subsidium Terræ sanctæ mittat, labore quenque itineris compensetur, sollicitius instando Vigiliis, Orationibus, Jejunis.

13. Peregrinationem pedestrem Viri docti apud Sanchez lib. 4. in D. c. 46. n. 40. commutant in æqualem laborem, id est, prater expensas pù distribuendas, labor tot dierum tolerandus in itinere compensetur cum jejunio totidem dierum : at non pedestrem commutatur ita, ut labor quatuor, vel etiam quinque dierum compensetur cum jejunio unius diei. Ludovicus à Crucis de Bull. Cruc. d. 1.c. 7.d. 3. n. 2. sic commutat ejusdem peregrinationis votum : Si equester quis peregrinatus per votum sit, est facienda sumptuosa comparatio, & hi Monasterio pauperi, vel orphanae maritandæ, vel alteri pio operi dentur. Pro labore autem itineris, toto tempore, quo duratura erat peregrinatio, singulis mensibus contineatur, & communicet ; singulis ejusdem temporis hebdomadis semel jejunet, ac ter in hebdomada Rosarium recitet : & ad maiorem securitatem sex sacrificia

celebri curat : Si pedestre erat peregrinatus, ultra expensas modicæ erogandas, pro labore fateatur, communetque decimoquinto quoque die, toto tempore, quo duratura vultus confert peregrinatio : semel in hebdomada ejusdem duraturi temporis jejunet : unum, vel alterum Rosarium recitet ; elemosynam quāpiam iuxta sui status possibiliter eroget, ac sex sacrificia celebrari curat.

14. Si quis potestatem habet commutandi votum Regionis Dominicanae, in qua quotidie recitatur Officium, jejunatur in septem mensibus anni, abstineatque semper à carnis, commutare hæc posset, ex Sayo in clau. reg. lib. 6. c. 12. num. 21. in jejunium Ferie sexta pro tota vita item elemosynam suis facultatibus congruentem, qui petit communationem largiatu; quotidie septem Psalms recitet ; & decimo quoque quinto die peccata fatigatur. Addit. Medinal. 1. Sum. c. 14 §. 7. in tral. de commutat. reg. 3. ut etiam dicto decimo quinto quoque die communiceat.

Non placet Ludovicus à Crucis de Bulla Crucis d. 1.c. 4. n. 2. sicut nec Sanchez, ibid. n. 43. haec commutatio, videatur enim esse in minus, cum onera Religionis sint his multo majora ; quare tandem concludit, ut intermisceatur dispensatio.

15. Votum absolutum tum Castitatis, tum Religiosorum monachorum, posse propriè commutari : quia omnis opus est minus, quam Castitas, & Religio, notant Sanchez, l.c. n. 41. alioquin ibid. cit. (quod tamen mihi difficile dictu videtur) unde semper admiscentiam esse dispensationem. Absolutum dixi : nam conditionatum, vel penale, cum à votis absolutum aliquantum deficiant, unde minorem exigant compensationem, commutari in æquale, vel quasi æquale sine dubio possent : Sic Sanchez, n. 41. finitero neget Ludovicus à Crucis ibid. n. 41.

16. Votum absolvendum Religionem certam non bene commutatur in aliam laxiore, vel in aliam magis obstringentem : sic Suar. t. 3. de Rel. l. 4. c. 9. n. 2. unde videatur dispensatio, vel alia opera addantur. Raro est manifesta, quia laxior est minus bonus, minuscule Deo grata, quam strictior.

16. Votum non inveniunt matrimonium commutant aliqui docti in Confessionem mensibus singulis biennio, agri triennio faciendam, & in novem sacra : sic Sanchez, ibid. n. 42. Sed Ludovicus à Crucis de Bull. Cruc. l. c. d. 3. cui meritò hæc minora videntur, addit injungendum esse aliquod pium opus in perpetuum, sicuti perpetuum est votum : quod tamen necessarium non esse, nos notavimus supra, 5.

18. Tunc Sacerdoti Votum commutant aliqui apud Sanchez, ibid. n. 43. in recitationem quotidianam septem Psalmorum Penitentialium, cum Litanis ; vel in quotidiana recitationem Officij Beatissime Virginis, vel Calorum Virginorum, & in Confessionem, & Communione decimoquinto quoque die, & ut cures celebri sacram singulis mensibus, utque insuper voces castitatem ; Quod si castitatem vovere refugias, hujus loco jejunis omnibus sexitis Feriis.

19. Sed certè hæc commutatio valde minor videatur, quare vel, aliud addatur, vel intermisceatur dispensatio.

20. Votum semper singulis, v.g. Sabbatis jejunandi potest commutari in Confessionem, & Communione decimoquinto quoque die per annum integrum, & in tria sacra celebianta, vel in recitatione Calorum Virginorum, & in elemosynam modicam Sabbatis perpetuo faciendam. Ita nonnulli apud Sanchez, mox cit. Aliis id parum videtur. Ita Ludovicus à Crucis, l.c. d. 7.m. 3. latet, ut Sanc. n. 44. nam ideo ita commutant, ut vovens perpetuo Rosarium Beatae Virginis genuflexus recitet in hebdomada, vel elemosynam aliquam distribuat semel item in hebdomada, additâ Corona Christi Domini flexis genibus recitanda.

21. Votum recitandi singulis Feriis perpetuo septem Psalmos, legitimè commutabitur in modo dicto,

Cap. XVI. De Obligatione Voti. 167

materiam subrogatam, sive subjiceretur iterum priori voto? Dico cum Laym. lib. 4. tr. 4. cap. 8. n. 27. Sanch. l. c. n. 26. licet, sive res subrogata sit minor, sive major, sive æqualis, (quamvis, si sit major, negat Suarez lib. 6. de votis cap. 2. n. 4.) idque quoties votens, volet. Ratio est, quia rametis prius votum, ut n. 1. dictum est, fuerit extinctum, tamen et benigno, & interpretativo consentit benignissimi Dei, qui est creditor Voti, & ut Fideles ad votendum allicitantur, presumimus hanc libertatem nobis Deum concessisse. Hinc etiam sequitur (inquit Lessius lib. 2. c. 9. dub. 16. in fin. 111. in 2. editione) si sepius facta sit immutatio, posse servari quidvis illorum, in qua facta sunt, v. c. 9. votum peregrinationi, annua commutatio est in mensibus confessionem, mensura confessio in jejuniis hebdomadis in corpore, jejuniis hebdomadarum in certas preces quotidianas; potest votens satisfacere voto, vel precibus vel jejuniis, vel confessione, vel peregrinatione. Hac est Lessius.

5. Haec enim dictum est de Commutatione impetrata à legitima iurisdictione; nunc de eadem dicamus, quando fuit facta propria autoritate votentis.

Si commutatis votum tuum non majus, vel æquale, & hoc implesti, non teneris amplius redire ad prius votum; quia jam satisfactum est Deo, ut ex se patet. Ita Ludov. à Cruec. in expof. Bull. Cruec. d. 1. a. 6. dub. 16. n. 2. Si commutasti in minus, & hoc item implesti, teneris suppleres, quod deficit, vel si id nolis, poteris reasumere prius votum. Quod si rem propria autoritate subrogatam, v. g. jejuniū subrogatum Rosario non implesti, distinguendum erit. Si enim res subrogata fuit, vel major, vel æqualis potes, quod tibi libuerit, exhibere: v. g. in die exempli, potes, vel Rosarium recitare, vel jejuniū. At si res subrogata minor fuit, tunc vel addendum aliud, quo pertingatur ad æqualis, seu majus, vel prius votum erit assumendum: patent hæc ex dictis.

6. Denique, si materiam subrogaram, v. g. jejuniū exhibere non potes, potes autem prius votum v. g. in dicto casu Refarium, certè obligatis redire ad Rosarium, hoc est, ad prius votum, sive ad majus, sive ad minus, sive ad æquale, fuit facta à te commutatio. Colligitur ex eod. Lud. à Cruce, l. c. Ratio est, quia per commutationem propria autoritate exhibitam, non transfert vinculum ad rem subrogatam, sed solum per æquipollens satisfici benignissimo Domino. Cum igitur ipsi satisficeris per materiam subrogatam, quæ tibi impossibilis, vel inutilis est redita, jam non possit supponas, consequenter sequitur urgere vinculum voti, quod à suo robore per tuam commutationem nunquam cadit, quod tamen cecidisset, si per legitimam jurisdictionem concessa fuisset commutatio, ut num. 1. dicitur.

An peccet contra Votum, qui neglecto Voto commutato, negligit & materiam subrogatam? Dixi supra, c. 7. §. 3. num. 1.

CAPUT XVII.

Consilium de quadam Voti Commutatione.

I. Interrogatus, dum haec scriberem, de cuiusdam voti, ac Iuramenti Commutatione, aliqua dedi, quæ non parum erunt accommoda, ut magis, magisque confirmetur, luceisque maiorem nonnulla haec enim allata concipiunt, nam propterea labori eadem exscribendi, in Lectorem gratiam, hæc non parcam.

S. I. Proponitur status Questionis.

1. Pater Bernardinus à S. Stephano, antequam suam apud Minorum de observantia professionem emitteret, legavit uncias centum monetæ Siculae, id est, secura ducenta